Anshelmi. Cantuarioꝝ Archipsulis clarissimi. prefatio in librū cur deus homo. incipit feliciter.

Opus subditū ꝓpter quosdā. qui anteq̄ʒ pfectū et exq̄situ esset. primas ptes eius me nesciēte sibi transcribebāt. festinātius q̄ʒ michi oportunū esset ac ideo breuius q̄ʒ vellem sum coactus ut potui consummare. Nam plura que tacui inseruissem et addidissem. si in quiete ꝛ congruo spacio illud michi edere licuisset. In magna eīm cordis tribulacōne. quam vnde ꝛ cur passus sim nouit deus. illud in Anglia rogatus incepi. ꝛ in Capuana ꝓuincia pegrinus perfeci. Quod scdm materiam de qua editum est. cur deus homo. nomīaui. et in duos libellos distinxi. Quoꝝ prior quidē infideliū. xpianam fidē. qꝛ racōni putāt illā repugn̄re respuentiū cōtinet obiectōes. ꝛ fideliū rn̄siones. Ac tandē remoto xpo quasi nunq̄ʒ aliquid fuerit de illo. ꝓbat racōnibꝫ nccriis. esse impossibile vllū homīē saluari sine illo. In secūdo aūt libro similit quasi nichil sciatur de xpo. monstrat non minus apta racōne ꝛ veritate. naturā humanā ad hoc institutam esse. ut aliq̄n immortalitate beata. totus homo. id est in corpe ꝛ aīa frueret. ac nece esse ut hoc fiat de hoīe ꝓpter qd factus est. sed non nisi p hoīeʒ deū. atq ex nccitate om̄ia que de xpo credimus fieri oportere. Hanc pfaciūculā cū capitulis totius opis. om̄es qui librū hūc transcribere volūt an eius pncipiū ut pfigāt postulo. quatin' in cuiuscūq manus venit. quasi in eius fronte aspiciat. si quid in toto sit corpe qd nō despiciat.

Primi libri capitula.

Incipiūt capitula secūdi libri·

Finis capłoꝝ · Incipit Liber Anshelmi · Cur deus homo ·

Questio de qua totū opus pendet · capłm · j ·

SEpe et studiosissime a multis rogat⁹ sū · et verbo et lrīs · q̄tinus cuiusdā de fide nrā qōnis rōnes q̄s soleo rñdere q̄rentib⁹ memorie scribendo cōmendem · Dicunt enī eas sibi placē · ⁊ arbitrant sibi satisfacē qd petūt · nō ut p rōez ad fidē accedāt · sʒ ut eoꝝ q credūt intellectu ⁊ ɔtemplacōe delectent · ⁊ ut sint q̄ntū pnt parati sp ad satisfactōz omi poscēti se rōem de ea q in nobis est spe · Quā qōem solēt ⁊ infideles nobis simplicitatē xpianā q̄si fatuā deridētes obicere · ⁊ fideles multi in corde versare · qua · s · rōe vel necitate deus homo fact⁹ sit · ⁊ morte sua sic credim⁹ ⁊ ɔfitem̄ mundo vitā reddiderit · cū hec aut p aliā psonā siue angelicā siue hūanā · aut sola volūtatē facē potuerit · De qua qōne nō solū lrāti sʒ etiā illrāti multi

q̃rũt· ⁊ rõe3 eius desiderãt· Qm̃ igĩ de hac multi tractare postu
lant· ⁊ lic3 in q̃rendo valde videat̃ difficilis· in soluẽdo tñ oĩb9
est intelligibilis· ⁊ ꝓpt̃ vtilitatẽ ⁊ rõnis pulcritudinẽ amabil̃·
q̃3uis a scis p̃rib9 inde qd̃ sufficẽ debeat dcm sit· tñ de illa cura=
bo qd̃ deus inde michi dignabit̃ apire· petẽtib9 ostendẽ· Et qm̃
ea q̃ p intrrogacõ3 ⁊ rñsionẽ inuestigant̃· multis ⁊ maxime tar=
dio2ib9 ingenijs magis patẽt· ⁊ ideo plus placẽt· vnũ ex illis q̃
me flagitãt· q̃ int alios instãti9 ad hoc me sollicitat· accipiã me=
cũ disputãtẽ· ut boso q̃rat· ⁊ Anshelm9 rñdeat· hoc mõ· Boso
Sicut rectus o2do exigit· ut ꝓfũda xp̃iane fidei p̃us credimus
q̃3 ea p̃sumam9 rõe discutẽ· ita negligẽtia michi videt̃ si ꝯfirma
ti sum9 in fide nõ studemus qd̃ credim9 intelligẽ· Qua ꝓpt̃· qm̃
grã dei p̃ueniẽte fidem nr̃e redempcõis· sic puto me tenẽ· ut si
nulla possũ qd̃ credo rõne ꝯp̃hendẽ· nichil tñ sit qd̃ ab eius fir=
mitate me valeat euellẽ· A te peto michi apiri· qd̃ ut scis p̃l'es
mecũ petũt· qua nec̃itate· s· et rõe· deus cũ sit omipotẽs· humili=
tatẽ hũane nat̃e ꝓ eius restauracõe assũpsit· A· Qd̃ q̃ris a me
sup̃ me est· ⁊ ideo altio2a me tractare timeo· ne forte cũ puta
uerit· aut etiã viderit aliq̃s me sibi ñ satisfacẽ· plus existimet rei
veri ṽitatẽ in deficẽ· q̃3 intellectũ meũ ad eã capiẽdã nõ suffi=
cere· B· Non hoc tm̃ timẽ debes q̃ntũ ⁊ reminisci· q2 sepe ꝯtingit
in colloq̃ndo de aliq̃ q̃one· ut deus apiat qd̃ p̃us latebat· ⁊ spe
rare de grã dei· q2 si que gratis accepisti libent̃ impitris· altiora
ad que nõdũ attigisti mereberis accipe· A· Est et aliud ꝓpt̃ qd̃
video· aut vix aut nullaten9 posse ad plenũ int nos de hac re
nũc tractari· qm̃ ad hoc est nec̃ia noticia p̃tatis ⁊ nec̃itatis ⁊ vo
lũtatis· et q̃rũdã aliaꝝ reꝝ que sic se habẽt· ut nulla eaꝝ possit
plene sine alijs ꝯsiderari· et ideo tractat9 eaꝝ opus suũ postulat
nõ multũ ut puto facile· nec oĩno inutile· nam eaꝝ ignorãtia q̃=
dã facit difficilia· que p eaꝝ noticiã fiũt facilia· B· Sic breuit̃ de
hijs suis locis dicẽ potis· ut ⁊ qd̃ sufficiat ad p̃ns opus habea=
mus· et qd̃ plus dicẽdũ est in aliud tps differam9· A· Hoc q̃
multũ me trahit a peticõe tua· q2 mat̃ia nõ solũ p̃cõsa· s3 sic ẽ de
speciosa fo2ma p̃ filijs hoĩnũ· sic et ẽ speciosa rõe sup intellect9
hoĩnũ· vnde timeo ne q̃3admodũ ego soleo indignari prauis

pictoribꝰ· cū ipsū deū informi figura pingi video· ita michi cō-
tingat si tā decorā matiā incōpto ⁊ ꝯtēptibili dictamīe exarare
psumo· B· Nec hoc te debet retrahē· qꝛ sic tu pmittis· ut quī pt
melius dicat· sic nulli pstituīs ut cuī dictamē tuū non placet·
pulcrius nō scribat· Ueꝝ ut oīs excusacōes tuas excludā· qd
postulo nō facies doctis ſꝫ michi· ⁊ hocipm mecū petētibꝰ· A·

Quō accipiēda sūt que dicēda sunt· capl̄m· ij·

Quoniā video importunitatē tuā ⁊ illoꝝ qui hoc tecū ex caritate ⁊ religioso studio petūt· temptabo ꝑ mea possibilitate deo adiuuāte· ⁊ vrīs orōibꝰ q̄s hoc postulantes sepe michi petenti ad hocipm ꝓmisistis· qd q̄ris non tā ostendē· q̄m tecū q̄rere· ſꝫ eo pacto q̄ omīa q̄ dico volo accipi· videlicꝫ· ut si quīd dixero qd maior nō ꝯfirmet auctas· q̄muis illud rōne ꝓbare videar· nō alia ċtitudine accipiat̄· nisi qꝛ interim ita michi videt̄· donec deus michi melius aliq̄ mō reuelet· Q̄ si aliq̄tenꝰ q̄oi tue satisfacē potero certū eē debebit· qꝛ ⁊ sapientior me plenꝰ ſꝫ facē poterit· Imo sciendū· est quicq̄d homo inde dicē possit· altiores tāte rei adhuc latere rōnes· B·

Obiectōes infideliū· ⁊ rn̄siones fideliū· capl̄m· iij·

Latere igit̄ ut verbis vtar infideliū· Equū eni est ut cū nr̄e fidei rōem studemꝰ inq̄rere· ponā eoꝝ obiectōnes q̄ nullatenꝰ ad fidē eandē sine rōe volūt accedē· Quāuis eni illi ideo rōem q̄rant· qꝛ nō credūt· nos vō qꝛ credimꝰ· vnū idemqꝫ tn̄ est qd q̄rimꝰ· Et si qd respōderis· cuī auctas obsistere sacra videat̄· liceat illā michi obtēdere· q̄tenꝰ quomō nō obsistat apias· A· Dic qd tibi videt̄· B· Obiciūt nobis deridentes simplicitatē nr̄am infideles· qꝛ deo facimꝰ iniuriā ⁊ ꝯtumeliam· cū eū asserimꝰ in vterū mulieris descēdisse· natū eē de femina· lacte ⁊ alimētis hūanis nutritū creuisse· ⁊ ut multa alia taceā q̄ deo vident̄ disꝯuenire· lassitudinē· famē· sitim· verba· ⁊ int̄ latrōes crucē mortēqꝫ sustinuisse· A· Nos n̄ facimꝰ deo iniuriā vllā aut ꝯtūeliā· ſꝫ toto corde grās agētes· laudamꝰ ⁊ pdicamus ineffabilē altitudinē miſcdie illiꝰ· qꝛ q̄nto nos mirabiliꝰ et pter opiniōꝫ de tantis ⁊ tam debitis malis in q̄bꝰ eramꝰ ad tāta ⁊ tam indebita bona q̄ pdideramꝰ restituīt· tāto maiorem

dilectōꝫ erga nos ⁊ pietatē mōſtrauit· ſi eīm diligent̄ ꝯſiderā-
rent· qꝫ ꝯuenient̄ hoc mō ꝓcurata ſit hūana reſtauracō· nō derī-
derēt nr̄am ſimplicitatē· ſꝫ dei nobiſcū laudarēt ſapientē boni-
tatē· Oportebat nanqꝫ ut ſicͭ p hoīs inobediētiā mors in hūanū
gen⁹ intrauerat· ita p hoīs obediām vita reſtituerēt· ⁊ queadmo
dū pctm̄ qd fuit cā nr̄e dampnacōis iniciū habuit a femīa· ſic
nr̄e iuſticie ⁊ ſalutis auctor naſceret̄ de femīa· ⁊ ut diabolus q
p guſtū ligni quē pſuaſit hoīeꝫ vicerat· p paſſiōꝫ ligni quā in-
tulit ab homīe vinceret̄· Sūt ⁊ alia multa q ſtudioſe ꝯſiderata
inenarrabilē qndā nr̄e redempcōis hoc mō ꝓcurare pulcritu-
dinē oſtēdūt· ℞. ¶ Hec rñſiones videant̄ infidelib⁹ ſine
neceſſitate· ⁊ quaſi qdā picture. ca. iiij.

Omnia hec pulcra ⁊ qſi qdā picture ſuſcipiēda ſūt· ſꝫ ſi
nō eſt aliqd ſolidū ſup qd ſedeāt nō videant̄ infidelib⁹
ſufficē· cur deum ea que dicim⁹ pati voluiſſe credē de-
beam⁹· Nam q picturā vult facē· eligit aliqd ſolid ſup qd pin-
gat· ut maneat qd pingit· nemo eīm pingit in aq vel in aere·
qꝛ nulla ibi manēt picture veſtigia· Quapropt· cū has ꝯueniēti-
as quas dicis infidelib⁹ qſi qſdā picturas rei geſte oſtendim⁹·
qm̄ nō rem geſtā· ſꝫ figmentū arbitrant̄ eſſe qd credim⁹· qſi ſup
nubē pingē nos exiſtimāt· Mōſtrāda ḡ p⁹ ē v̄itatis ſoliditas
rōnalis· i· neccitas q ꝓbet deū ad ea q p̄dicam⁹ debuiſſe aut po
tuiſſe humiliari· Deinde ut ipm qſi corp⁹ v̄itatis plus niteat·
iſte ꝯueniēte qſi picture corpis ſūt exponēde· ℟· Nonne ſatis
necīa rō· cur deus ea q dicim⁹ facē debuit· qꝛ gen⁹ hūanū tam
ſcꝫ p̄cioſū opus eius oīno perierat· nec decebat ut qd de⁹ de ho
mine ꝓpoſuerat penit⁹ anichilaret̄· nec idē eius ꝓpoſitū ad ef-
fectū duci poterat· n̄ gen⁹ hoīnū ab ipo creatore ſuo libaret̄· ℞.
¶ Redempcō hoīs nō potuit fieri p aliā qꝫ p dei pſonā ca. v.

Nec ipa libacō ſi p aliā qꝫ p dei pſonā· ſeu p angelū ſiue
p hoīem eſſe facta quolibꝫ mō diceret̄· mēs hec hūana
multo tolerabili⁹ accipet· potuit eīm dn̄s aliquē hoīeꝫ
facē ſine pctō· nō de maſſa peccatrice· nec de alio homīe· ſic fec-
adā· p quē hocipm opus fieri potuiſſe videt̄· ℟· An non intelli
gas· qꝛ qcūqꝫ alia pſona hoīem a morte et̄na redimēt· eius ſu⁹

idē hō recte iudicaret· qđ ſi eſſet nullatenꝰ reſtauratꝰ eēt in illā
digtatē q̄z hiturꝰ erat ſi ñ peccaſſꝫ· cū ipē q nō ń dei ſuus· ⁊ eq̄l
hoīs angelis· p oīa ſiturꝰ erat· ſuus eēt eiꝰ q deus ñ eēt· ⁊ cuiꝰ
angeli ſui nō eēnt· ꝝ· Qualit̄ rep̄hēdāt infideles ꝙ dicimꝰ deū
morte ſua nos redemiſſe· ⁊ ſic dilectōꝫ ſuā erga nos oſtēdiſſe·
⁊ ꝓ nobis expugn̄re diabolū veniſſe· ca· vj·

Hoc eſt ꝙ valde mirant̄· qꝛ liberacōꝫ hāc redempcōeꝫ vocamꝰ· In q̄ nāꝫ aiūt nobis capcōe· aut in q carcē· aut in
cuiꝰ ptāte tenebamini· vñ vos deus nō potuit libare· ñ vos tot
laborib· ⁊ ad vltimū ſangne ſuo redimēt· Quib cū dicimꝰ re
demit nos a pctis· ⁊ ab ira ſua· ⁊ de inferno ⁊ de ptāte diabo=
li· quē qꝛ nos nō potamꝰ ipē ꝓ nob venit expugn̄re· ⁊ reemit
nob regnū celoꝝ· ⁊ qꝛ ħ omia hoc modo fec̄· oſtēdit q̄ntū nos
diligēt· Rñdent· ſi dicitis ꝙ facē deus ħ oīa nō potuit ſolo iuſſu
quē cūcta creaſſe iubendo dicitis· rpugn̄tis vobiſmetipis· qꝛ im
potētē illū facitis· Aut ſi fatemini qꝛ potuit· ſꝫ nō voluit ñ hoc
modo· quō ſapiētē illū poteſtis oſtēdē· quē ſine vlla rōe· tā in
decentia velle pati aſſeritis· Omīa enī ħ q oſtenditis· in eiꝰ volū
tate ꝯſiſtūt· Ira nāqꝫ dei nō eſt aliud q̄m volūtas puniēdi· Si g̊
nō vult punire pctā hoīnū· lib eſt hō a pctis· ⁊ ab ira dei· ⁊ ab
inferno· ⁊ a ptāte diaboli· q oīa ꝑꝑt̄ pctā patit̄· ⁊ recipit ea q̇b
ꝑꝑt̄ eadē pctā ꝓuat̄· Nā in cuiꝰ ptāte eſt infernꝰ aut diabolus·
aut cuiꝰ eſt regnū celoꝝ· ñ eius qui fecit oīa· Quecūqꝫ itaqꝫ ti=
metis aut deſīdatis· eiꝰ volūtati ſubiacēt· cui nichil pot̄ reſiſtē·
Quaꝑꝑt̄ ſi hūanū genꝰ ſaluare noluit ñ mō quo dicitis· cū ſola
volūtate potuit· ut mitiꝰ dicā· videte quō eius ſapie repugn̄tis·
Nā ſi hō qđ facile poſſit cū grani labore ſine rōne facēt· nō vti
qꝫ ſapiēs ab vllo iudicaret̄· Quippe ꝙ dicitis deū talit̄ oſtēdiſ=
ſe q̄ntū vos diligēt· nulla rōe defendit̄· ſi nullatenꝰ alit̄ hoīeꝫ
ſaluare potuiſſe nō mōſtrat̄· Nā ſi alit̄ nō potuiſſꝫ· tc̄ forſitā ne=
ceſſe eēt ut hoc mō dilectōꝫ ſuā oſtendēt· Nūc v̊o cū alit̄ poſſit
ſaluare hoīeꝫ· q rō eſt ut ꝑꝑt̄ oſtendēdā dilectōꝫ ſuā ea q dicitis
faciat ⁊ ſuſtineat· An enī non oſtendit bonis angelis q̄ntū eos
diligat ꝓ q̇b talia ñ ſuſtinet· Q v̊o dicitis eū veniſſe expugn̄re
ꝓ vobis diabolū· q ſenſu audetis ꝓferre· Nōne dei omipotētia

regnat vbiq3. Quō g̊ indigebat deus ut ad vincēdū diabolū
de celo descēdēt. Nec nobis infideles obicē posse vident.

Q nullā diabol⁹ hēbat iusticiā adūsus hoiem. ꝛ q̄re videat ha-
buisse. cur deus hoc mō hoiem libaret. Ca. vij.

Sed ꝛ illud qd dicē solem⁹. deū. s. debuisse pri⁹ p iusticiā
ꝯ diabolū agē. ut libaret hoiem q̄3 p fortitudīē. ut cū
diabol⁹ eū in q̊ nulla mortis erat cā. ꝛ q̊ deus erat occidēt. iuste
ptatē quā sup pctōres hēbat amittēt. alioq̄n iniustā violentiā
fecisset illi. qm̄ iuste possidebat hoiez. quē nō ipe violent attrax-
erat. s3 idē hō ad illū se spōte ꝯtulerat. nō video quā vim hēat
Nā si diabol⁹ aut hō suus esset aut alti⁹ q̄3 dei. aut in alia q̄3 in
dei ptate maneret. forsitā hoc recte diceret. Cū aūt diabol⁹ aut
hō nō sit nisi dei. ꝛ neut ex dei ptatē ꝯsistat. quā cā3 debuit agē
deus cū suo. in ut kuū suū puniret q̊ suo ꝯkuo ꝯuē3 dn̄m deserē. et
ad se trāsire psuasisset. ac traditor fugitiuū furē cū furto dn̄i sui
suscepisset. vt q3 nāq3 fur erat. cū alt alto psuadēte. seipm dn̄o suo
furabat. Quid enī iusti⁹ fieri posset. si hoc deus facēt. Aut si iudex
oīum deus sic possessū de ptate tā iniuste possidētis. vel ad pu
niēdū illū alit q̄3 p diabolū. vel ad pcendū illi eripet. q̊ h iniu
sticia cēt. q̄3uis enī hō iuste a diabolo torq̄ret. ipe tn̄ illū iniu-
ste torq̄bat. Nō nāq3 meruerat ut puniret. nec ab vllo ꝯueniē-
tius q̄3 ab illo cui ꝯsensat ut peccaret. Diabolū vō meritū nullū
erat ut puiret. imo tāto h faciebat iniusti⁹. q̄nto nō ad h amore
iusticie trahebat. s3 instictu malicie impellebat. Nā n h faciebat
deo iubente. s3 n cōp hēsibili sapia sua q̊ etc mala h3 bn̄ ordiat p
mittēte. Et puto illos q̊ diabolū aliq̄3 opinant hrē in possiden
do hoiez iusticiā ad h ind adduci. q2 vidēt hoiez diaboli vexatō
ni iuste subiacē. ꝛ deū h iuste pmittē. ideo putāt diabolū illā
iuste inferre. Cōtingit enī idē aliqd diuisis ꝯsideratōib9 eē iustū
ꝛ iniustū. ꝛ ob h a n diligent intuētib9. totū iustū a iniustū iu-
dicari. Euenit. n. ut aliq̄s inocētē iniuste pcutiat. vn̄ ipe iuste pcu
ti mereat. Si tn̄ pcussus vīdicare se nō d3. ꝛ pcutit pcutiētē se
iniuste h fac. h igit pcussio ex pte pcutiētis est iniusta. q2 nō
debuit se vīdicare. ex pte vō pcussi iusta. q2 iniuste pcutiēs iu
ste pcuti meruit. diuso igit intuitu. iusta ꝛ iniusta ē eadē actō.

quā cōtingē pōt ab alio iudicari iustā tñ ab alio iniustā. Hoc
itaqꝫ modo diabolꝰ dr̄ iuste vexare hoiem. qꝛ deꝰ h̄ iuste pmit
tit. ⁊ hō iuste patit̄. ſꝫ ⁊ h̄ qd̄ hō iuste dr̄ pati. ñ ſua iuſticia pati
iuſte dr̄. ſꝫ qꝛ iuſto iudicio dei punit̄. Qꝛ ſi obtēdit̄ cirogr̄phū il-
lud decreti qd̄ adūſū nos dicit apl'us fuiſſe ⁊ p morte xp̄i dele
tū eſſe. ⁊ putat aliq̄s p illud ſignificari. qꝛ diabolꝰ q̄ſi ſub cuiuſ
dā pacti cirogr̄pho ab homie iuſte an̄ xp̄i paſſiōe3 pc̄m velud
vſurā p̄mi pc̄ti qd̄ pſuaſit homi. ⁊ penā pc̄ti exigēt. ⁊ p h̄ iu-
ſticiā ſuā ſup hoiem ꝓbare videat̄. nequaq̄ ita intelligend̄ pu-
to. Quippe cirogr̄phū illud nō eſt diaboli. qꝛ dr̄ cirogr̄phū decti
Decretū em̄ illd̄ nō erat diaboli. ſꝫ dei. Iuſto nāqꝫ dei iudicio de
cretū erat. ⁊ q̄ſi cirogr̄pho ꝯfirmatū. ut hō q̄ ſpōte peccauat. nec
pc̄tm̄ nec penā pc̄ti vitare p ſe poſſꝫ. Eſt em̄ ſpūs vadēs ⁊ nō
rediēs. ⁊ q̄ fac̄ pc̄tm ſuus eſt pc̄ti. nec q̄ peccat impunitꝰ dꝫ di-
mitti. ñ miſcdia pc̄tori parcat. ⁊ eū libet ac r̄ducat. Quāobrē p
h̄ cirogr̄phū. nullā inueiri poſſe diaboli iuſticiā in hoīs vexacōe
credē debemꝰ. Deniqꝫ ſicut in bono angelo nulla oīno eſt iniuſt
cia. ita in malo nulla penitꝰ eſt iuſticia. Nichil ḡ erat in diabolo
cur deus ꝓ illū ad libanđ hoiez ſua vti fortitudie nō debēt. B.
Quō licꝫ hūilia q̄ dicimꝰ de xp̄o nō ptineāt ad diuinitatē. tñ incō
ueniēs videat̄ infidelibꝫ ea de illo dici ſcd̄m hoiem. ⁊ vn̄ illis vi-
deat̄ idē hō nō ſpōte mortuꝰ eſſe. Ca. viij.

SVfficē nob̄ dꝫ ad rōem volūtas dei cū aliq̄d fac̄ licꝫ nō
videamꝰ cur velit. Volūtas nāqꝫ dei nūq̄ꝫ eſt irrōnalis
B. Verū eſt. ſi ꝯſtat deū id velle vn̄ agit̄. neq̄q̄ꝫ em̄ acqeſcūt mlt̄
ti deū aliq̄d velle. ſi rō repugn̄re videt̄. A. Quid tibi videt̄ r̄puḡ-
re rōni cū deū ea voluiſſe fatem̄. q̄ d̄ eiꝰ icarnacōe credimꝰ. B.
Vt breuit̄ dicā. altiſſimū ad tā hūilia inclinari. omīpotētē aliq̄d
facē cū tāto labore. A. Qui h̄ dicūt ñ intelligūt qd̄ credimꝰ. Di
uinā em̄ natā3 abſqꝫ dubio aſſerimꝰ ipaſſibilē. nec vllatenꝰ poſ
ſe a ſua celſitudie hūiliari. nec in eo qd̄ facē vult laborare. ſed
dn̄m iħm xp̄m dicimꝰ verū deū ⁊ verū hoiem. vnā pſonā in dua
bꝫ natis. ⁊ duas natas in vna pſona. Quapp̄t cū dicimꝰ deū a-
liq̄d hūile. aut infirmū pati. nō hoc intelligimꝰ ſcd̄m ſublimitatē
impaſſibil' nate. ſꝫ ſcd̄m infirmitatē hūane ſubſtācie quā gēbat.

et sic nr̃e fidei nulla rõ obuiare cognoscit̃· sic eñi nullã dn̄e sb-
stãtie signicamꝰ hũilitatẽ· ꝫ vnã dei ⁊ hoĩs mõstramꝰ esse ꝑsonã
Nõ ġ in incarnacõe dei vlla eiꝰ hũilitas intelligit̃ facta· ꝫ natã
hoĩs c̃dit̃ exaltata· B· Ita sit· Nichil imputet̃ dn̄e nat̃e qd̓ ꝯm
infirmitatẽ hoĩs de xp̃o dr̃· Verꝫ quõ iustũ aut rõnabile ꝓbari
potit· qꝛ deus hoĩez illũ quẽ pr̃ filiũ suũ dilc̃m in q̊ sibi bñ ꝯpla
cuit vocauit· ⁊ qm̃ filiꝰ seip̃m fecit· sic tractauit aut tractari per
misit· Que aũt iusticia est hoĩez oĩum iustissimũ· morti trad̃e ꝓ
pc̃tõre· Quis hõ si innocẽtẽ dãnaret ut nocẽtẽ libaret· dãnãdꝰ
nõ iudicaret̃· Ad idẽ eñi res deduci videt̃ incõueniẽs qd̓ sup̃ di
c̃tũ est· nã si alit̃ pc̃tõres saluare ñ potuit q̃ꝫ iustũ dãnãdo· vbi
ẽ eiꝰ oĩpotẽtia· Si võ potuit ꝫ nõ voluit· quõ defendemꝰ sapiaꝫ
eiꝰ atq; iusticiã· A· Deꝰ pr̃ nõ q̃ꝫadmodũ vidis intelligẽ hoĩez
illũ tractauit· aut innocẽtẽ ꝓ nocẽte morti tradidit· Nõ eñi eũ
inuitũ ad mortẽ ille coegit· aut occidi pmisit· ꝫ idẽ ip̃e sponte
suã mortẽ sustinuit ut hoĩes saluaret· B· Etiã si nõ inuitũ qm̃ vo
lũtati pr̃is ꝯsensit· q̊dãmõ tñ illũ cogisse videt̃ p̃cipiẽdo· Dicit̃
eñi qꝛ xp̃us hũiliauit seip̃m factꝰ obediẽs pr̃i vsq; ad mortẽ·
mortẽ aũt crucis· ꝓpt̃ qd̓ ⁊ deꝰ illũ exaltauit· ⁊ qꝛ didicit obedi
entiã ex hijs q̃ passus ẽ· ⁊ qꝛ ꝓprio filio nõ pepcit pr̃· ꝫ ꝓ nob̃
omib; tradidit illũ· Et idẽ filiꝰ dic̃· Nõ veni volũtatẽ meã facẽ·
ꝫ volũtatẽ eiꝰ q̃ misit me· Et iturꝰ ad passiõeꝫ dic̃· Sic mãdatũ
dedit m̃ pr̃ sic facio· Itẽ calicẽ quẽ dedit m̃ pr̃· nõ bibã illũ· Et
alibi· Pat̃ si possibile ẽ trãseat a me calix iste· verũtñ non sic̃ ego
volo ꝫ sic̃ tu· Et alibi· Pat̃ si nõ pt̃ hic calix t̃nsire nisi bibã illũ·
fiat volũtas tua· In hijs oĩb; plus videt̃ xp̃s obediã cogẽte q̃ꝫ
spõtanea volũtate disponẽtẽ mortẽ sustinuisse.

Q spõte mortuꝰ sit· ⁊ quid sit factꝰ est obediẽs ⁊c̃· Ca·ix·

Ut michi videt̃· nõ bñ discernis int̃ h̃ qꝛ fec̃ exigẽte obe-
diẽtia· ⁊ qꝛ sibi factũ est qꝛ suauit obediaꝫ sustinuit· nõ
exigẽte obedia· B· Nec̃e hẽo ut h̃ aptiꝰ expoãmꝰ· A· Cur
ꝑsecuti sũt eũ iudei vsq; ad mortẽ· B· Nõ ob aliud nisi qꝛ veri-
tatẽ ⁊ iusticiã viuẽdo ⁊ c̃xeq̃ndo indecliabilit̃ tenebat· A· Hoc
puto eẽ qd̓ deꝰ ab oĩ rõnabili creat̃a exigit· ⁊ h̃ illa p obediaꝫ
dõ dꝫ· B· Sic fateri nos optꝫ· A· Hãc ġ obediaꝫ ab illa exigebat

pat· B· Hoc nulli dubiū· A· Ecce hēs q̇d fecit exigēre obedia· B·
Verū ē· ⁊ iā video q̇d sibi illat̄ sit q2 obediēdo pseuerāt sustiuit
Nā illata est illi mors q2 pstitit in obedia· et hāc sustinuit· Sz
quō h obedia nō exigat n̄ intelligo· A· Si hō inq̇t nūq̄z peccas-
set· debét pati mortē· aut de9 debét h ab illo exigé· B· Queād-
modū credim9· nec hō moreret̄· nec h ab illo exigeret̄· Sz hui9
rei a te audire volo rōez· A· Rōnalē creat̄az iustā factā eē· ⁊ ad
h ut deo fruēdo btā eēt· non negas· B· Non· A· Deo aūt ne-
q̄q̄m existimab cōuenire· ut quā fec̄ iustā ad btitudinē· miserā
eē sine culpa cogat· hoiez eñ inuitū mori miserū est· B· Patz q
si nō peccass h hō· nō debét ab eo de9 mortē exigé· A· Non ḡ coe-
git de9 xp̄m mori in q̊ nullū fuit pc̄tm̄· s ip̄e sponte sustinuit
mortē· nō p obediaz deserēdi vitā· s ppt obediaz suādi iusticiā
in q̄ tā fortit̄ pseuāuit ut inde mortē incurrét· Pot̄ ec̄ dici q p̄-
cepit illi pr̄ mori· cū h p̄cepit vn̄ incurrit mortē· Ita ḡ sic mā-
datū dedit illi pr̄· sic fec̄· ⁊ calicē quē dedit bibit· ⁊ fact9 est obe
diēs pr̄i vsq3 ad mortē· ⁊ sic didicit ex hijs q̄ passus est obe
diētiā· Verbū aūt q̇d positū est· didicit· duobz modis intelligi
pt̄· Aut eñ· didicit· dc̄m ē p alios fec̄ discé· aut q2 q̇d p sciam n̄
ignorabat expimēto didic̄· Q aūt apl's cū dixiss humiliauit se
metip̄m· fact9 obediēs vsq3 ad mortē· mortē aūt crucis· subdi
dit· ppt q̇d ⁊ deus illū exaltauit· ⁊ donauit illi nomē· cui sile ē
q̇d dauid dixit· de torrēte in via bibit· pptea exaltauit caput·
nō ita dc̄m est q̄si nullaten9 potuiss puenire ad hāc exaltacōz
nisi p hāc mortis obediam· ⁊ h exaltacō nō nisi in retribucōe
hui9 obediētie collata sit· Pri9 eñ q̄3 pateret̄ ip̄e dixit· omia si
bi esse tradita a pr̄e· ⁊ omia pr̄is esse sua· Sed qm̄ ip̄e cum pr̄e
scōq3 sp̄u disposuerat se nō alit̄ q̄3 p mortē celsitudinē omnipo
tentie sue mūdo ostēsuꝝ· quippe q non nisi p illā mortē fieri
dispositū est· cū p illā fit nō incongrue dr̄ ppt illā fieri· si eñ intē-
dim9 aliq̇d facé· s pponim9 nos aliud p9us facturos p q̇d illd
fiat· cū iam factū ē q volum9 p̄cedé· si fit q̇d intendim9· recte
dr̄ pptea fieri· qm̄ factū est ppt q̇d differebat̄· q2 nō nisi p illd
fieri dispositū erat· Nā si fluuiū quē eq̊ ⁊ naui trāsire possū· et
ppono me nō nisi naui trāsituꝝ· ⁊ idcirco differo transmeare·

q̄ꝛ nauis abest· cū iā pr̄sto est nauis· si trāseo recte de me dicit̄·
nauis parata fuit ꝓptea trāsiuit· Et nō solū ita loq̄mi· qn̄ p illud
qd̄ p̄cedē volum⁹· s̄ etiā qn̄ non p illud· s̄ īmmō post illud facē
aliud aliq̄d statuim⁹· Si q̄s em̄ differt cibū sumē ꝓptea q̄ꝛ non:
dū ea die misse celebracōi affuit· pacto qd̄ p̄us facē volebat· n̄
incōgrue illi dr̄· iā sume cibū· ꝓptea q̄ꝛ iā fecisti ꝓpt̄ qd̄ sumē dif
ferebas· Multo ḡ minus musitata est locucō· cū xp̄s dr̄ exalta:
tus· ꝓptea q̄ꝛ mortē sustinuit· p quā ꝛ post quā illā exaltacōez
facē decreuit· Pot̄ h̄ ꝛ eo mō intelligi q̄ idē dn̄s legit̄ ꝓfecisse sa
piētia ꝛ grā apd̄ deū· nō q̄ꝛ ita erat· s̄ q̄ꝛ ille sic se habebat ac si
ita eēt· Nā sic post mortē exaltat⁹ est q̄si ꝓpt̄ illā h̄ fieret· Q̄ aūt
ip̄e ait· nō veni volūtatē meā facē· s̄ ei⁹ q̄ misit me· tale est q̄le
est ꝛ illud· mea doctrina nō est mea· nā q̄d q̄s nō habꝫ a se s̄ a
deo· h̄ nō tā suū q̄m dei dicē dꝫ· Null⁹ vō hō a se hꝫ v̄itatē quā
docꝫ· ā iustā volūtatē s̄ a deo· Nō ḡ veit xp̄s volūtatē suā facē s̄
pr̄is· q̄ꝛ iusta volūtas quā hr̄bat nō erat ex hūanitate s̄ ex diui
nitate· Propo vō filio suo nō pepcit de⁹· s̄ ꝓ nobis tradidit il
lū· nō est aliud q̄ꝫ nō libauit eū· Nā multa in sacra scp̄ta hmōi
inueniunt̄· Vbi aūt dic̄· pat̄ si possibile ē trāseat a me calix iste·
verūtn̄ nō sic ego volo· s̄ sic tu· ꝛ si nō pt̄ hic calix trāsire nisi bi
bā illū· fiat volūtas tua· nāl̄ē salutis p volūtatē suā sighficat ap
petitū· q̄ hūana caro dolorē mortis fugiebat· Volūtatē vō pr̄is
dic̄ nō qm̄ maluit pr̄ filij mortē q̄m vitā· Sed qm̄ hūanū gen⁹
restaurari nolebat pr̄· n̄ facēt hō aliq̄d tā magnū sic̄ erat mors
illa· q̄ꝛ nō poscebat rō qd̄ ali⁹ facē non potat· ideo dic̄ fili⁹· illū
velle mortē suā q̄m ip̄e mauult pati q̄ꝫ ut gen⁹ hūanū nō salua:
ret̄· ac si dicēt· qm̄ nō vis alit̄ recōciliacōꝫ mūdi fieri· dico te hoc
modo velle mortem meā· Fiat ḡ h̄ volūtas tua· i· mors mea· ut
mūd⁹ tibi recōciliet̄· Nā sepe aliq̄ꝫ velle dicim⁹ aliq̄d· q̄ꝛ n̄ vult
aliud· qd̄ si vellet nō fieret istud qd̄ dr̄ velle· vt cū dicim⁹· illū
velle lucnā extinguē· q̄ nō vult claudē fenestrā· p quā vent⁹ in
trat· q̄ lucnā extinguit· Sic ḡ voluit pr̄ mortē filij· q̄ꝛ nō alit̄ vo
luit mūdū saluari· n̄ hō tā magnū aliq̄d facēt ut dixi· q̄ꝛ filio vo
lenti salutē hominū tātūdē valuit· quoniā alius hoc facē nō va
lebat· q̄ntum si illi mori precipet· Vnde ille· sicut mandatum

dedit illi pat̃ sic fecit· et calicẽ quẽ dedit illi pat̃ bibit· obediens
vsq; ad mortẽ· ¶ Quõ alit̃ recte intelligi possit· Ca· x·

Potest etiã recte intelligi· q2 illã piam volũtatẽ q̃ voluit
filius p salute mũdi mori· dedit illi pr̃ nõ tñ cogẽdo mã:
datũ· et calicẽ passiõis· et nõ pepcit illi· s; p nobis tradi:
dit illũ et mortẽ illius voluit· et q2 ipe filius obediẽs fuit vsq; ad
mortẽ· et didicit ex hijs q̃ passus ẽ obediaz· Queadmodũ eñ
sm hũanitatẽ non hẽbat a se volũtatẽ iuste viuẽdi· s; a prẽ· ita
et volũtatẽ illã q̃ ut tñ bonũ facẽt mori voluit· nõ potuit hr̃e
nisi a prẽ luminũ a q̃ est oĩe datũ optimũ· et oĩe donũ pfcm
Et sic pr̃ trahẽ dãdo volũtatẽ dr· ita ñ incõgrue sic impellẽ as
serit· Sic eñ filius dic̃ de prẽ· nemo venit ad me ñ pr̃ traxerit eũ·
dicẽ potuit ñ ipulerit eũ· Similr q3 pferre potuit· nemo currit ad
mortẽ ppt̃ nom meũ· ñ pr̃ impulerit aut traxerit eũ· Et q2 volũta:
te q̃sq; ad id qd̃ indecliabilit̃ vult trahit̃ vel impellit̃· ñ incõue
nient trahẽ aut impellẽ deus cũ talẽ dat volũtatẽ affirmat̃· In q̃
tractu vel impulsu nulla intelligit̃ violentie necitas· s; accepte
bone volũtatis spõtanea et amata tenacitas· Si g̃ h mõ nega:
ri neq̃t prem volũtatẽ illã dãdo ad mortẽ filiũ traxisse vel im:
pulisse q̃s nõ videat· eadẽ rõe mãdatũ illi ut mortẽ sponte su
stinẽt· et calicẽ quẽ nõ inuitus bibẽt dedisse· Et si filius sibi ñ pe:
pcisse· s; p nobis spõtanea volũtate seipm recte tradidisse dr
q̃s neget recte dici q prẽ a q̃ talẽ volũtatẽ habuit illi nõ pep:
cit· s; p nobis tradidit illũ· et mortẽ eius voluit· Hoc etiã mõ inde
cliabilit̃ et spõte suãdo acceptã a prẽ volũtatẽ· filius factus est illi
obediẽs vsq; ad mortẽ· et didic̃ ex hijs q̃ passus est obediam·
i· q3 magna res faciẽda sit p obediaz· Nã tũc est simplex et vã
obedia· cũ rõnalis nata ñ necitate s; spõte suat volũtatẽ a deo
acceptã· Alijs q3 modis recte possumus prẽz voluisse filij mor:
tẽ intelligẽ· q̃zuis isti possint sufficẽ· Nã sic velle dicimus eũ q̃ fa
cit ut alius velit· ita dicimus etiã illũ velle q̃ nõ facit ut alius velit· sed
appbat q2 vult· ut cũ videmus aliq̃z fortit̃ pati velle molestiã ut
pficiat qd̃ bñ vult· q̃zuis fateam nos velle ut illã penã sustieat
nõ tñ volumus aut amamus penã eius s; volũtatẽ· Illũ q3 q̃ phibẽ
potest et nõ phibet· solemus dicẽ quia vult quod non phibet·

Qm̄ ḡ prī filij volūtas placuít· ꝓhibuít eū velle aut implḗ q̄d
nolebat· recte voluít ut fili⁹ mortē tā pie tā vtilit̉ sustinḗt· q̄m
uis penā eius ñ amaret· affirmat̄· Nō aūt potuisse calicē̄ trāsire
nisi biberet illū dixit· non q2 nō posset mortē vitare si vellet· s;
q̄m sicut dc̄m ē· mūdū erat ip̄ossibile alit̉ saluari· ⁊ ip̄e īmutabi
lit̉ volebat pot⁹ mortē pati· q̄3 ut mūd⁹ ñ saluaret̄· Ideo aūt illa
v̓ba dixit· ut docḗt hūanū gen⁹ alit̉ saluari ñ potuisse· q̄3 p mor
tē suā· ñ ut ondḗt se mortē nequaq̄3 valuisse vitare· nā q̄cū3 di
cūt̄ de illo hijs q̄ dicta sūt silia· sic sūt exponēda· ut nulla nc̄cita
te· s; lib̄a volūtate mortu⁹ credat̄· Erat nā3 oīpotēs· ⁊ de illa le
git̄· q2 oblat⁹ est· q̄m ip̄e voluit· Et ip̄e dicit· Ego pono anımā
meā ut sumā eā· nemo tollit eā a meip̄o potātem habeo ponē
di eā· ⁊ potātem habeo itm̄ sumēdi eā· Q̄ ḡ idē ip̄e sua potāte
et sua volūtate fac̄ nullaten⁹ ad hoc cogi recte dr̄· B· Hoc solū
q2 pmittit de⁹ illū sic tractari· q̄3uis volentē nō videt̄ tali patri
de tali filio cōuenire· A· Immo maxime decet talē prēm tali filio
ꝯsentire· si q̇d vult laudabilit̉ ad honorē dei· ⁊ vtilit̉ ad salutem
hominū· q̄ alit̉ fieri ñ potuít· B· In hoc adhuc versam̄ q̄lit̉ mors
illa rōnabilis ⁊ nec̄cia mōstrari possit· Alit̉ nāq3 nec ip̄e fili⁹ eā
velle· nec pat̉ cogḗ aut pmittḗ debuisse videt̄· Querit̄ eñ· cur
deus alit̉ hoīem saluare nō potuít· aut si potuít· cur hoc modo
voluit· Nā ⁊ incōueniēs videt̄ esse deo· hoīem hoc mō saluasse
nec apparet q̇d mors ista valeat ad saluādū hoīem· Mir̄ eñ ē
si deus sic delectat̄· aut eget sanğne innocētis· ut nō nisi eo īt̉
fecto parcḗ velit aut possit nocēti· A· Q̄m accipis in hac q̄ōne
psonā eorꝫ quí credḗ nichil volūt· nisi p̄mōstrata rōe· volo te
cū pacisci ut nullū vel mīnimū incōueniēs ī deo a nobis accipiat̄
⁊ nulla vel mīma rō· si maior ñ repugnat r̉cipiat̄· sicut eñ in deo
q̄dlib3 ⁊ puū incōueniēs seq̇t̄ impossibilitas· ita q̄lib3 puā
rōe3 si maiori nō vīncit̄ comittat̄ nec̄itas· B· Nichil ī hac re ac
cipio libēti⁹· q̄3 vt h̄ pactū ꝯūit̉ int̉ nos fueīt· A· De incarnacōe
tm̄ dei· ⁊ d̄ hijs q̄ de illo assūpto hoīe credim⁹· q̄d ē· B· Ita ē· A·
Ponam⁹ ḡ dei incarnacō3 ⁊ q̄ de illo dicim⁹ hoīe nūq̄3 fuisse· ⁊
ꝯstet int̉ nos hoīe3 eē fc̄m ad btītudīnē q̄ in hac vita hrī nō pt̄·
nec ad illā posse pueire q̄3q̄3 ñ dimissis pc̄tis· nec vllū hoīem

hāc vitā trāsire sine pctō· ꝛ alia q̄ꝝ fides ad salutē etnā necīa ē
B· Ita fiat· qꝛ nichil in hijs impossibile aut incōueniēs deo vi:
det· A· Necessaria est ḡ hoī pctōꝝ remissio ut ad btitudinē p:
ueiat· B· Sic oīs tenemꝰ· A· Quid sit peccare· ꝛ q̄d ꝓ pctō
Verendū ḡ est q̄ rōe deus dimittat satisfacē· ca· xi·
O pcta hoībꝫ· Et ut h̄ faciamꝰ aptius· ṗus videamꝰ q̄d sit
peccare· et q̄d ꝓ pctō satisfacē· B· Tuū est ostēdē· ꝛ me
um intendē· A· Si angelus ꝛ hō sp redderet deo qd̄ deberꝫ· nū
q̄ꝫ peccaret· B· Neq̄o ꝯdicē· A· Non est itaqꝫ aliud peccare q̄ꝫ
nō reddē deo debitū· B· Qd̄ est debitū qd̄ deo debemꝰ· A· Oīs
volūtas rōnalis creatē subiecta dꝫ esse volūtati dei· B· Nichil
veriꝰ· A· Hoc est debitū qd̄ dꝫ angelꝰ ꝛ hō deo· qd̄ soluēdo nul
lus peccat· ꝛ qd̄ omis qui nō soluit peccat· Hec est iusticia siue
rectitudo volūtatis· q̄ iustos facit siue rectos corde· i· volūtate
Hic est totus ꝛ solus honor quē debemꝰ deo ꝛ a nobis exigit
deus· Sola nanqꝫ talis volūtas opa facit placita deo· cū pt̄ opa
ri ꝛ cū nō pt̄· ipa sola p se placet· qꝛ nullū opus sine illa place
Nūc honorē debitū q̄ deo non reddit· aufert deo qd̄ suū est· et
deū exhonorat· ꝛ hoc est peccare· q̄ꝫdiu aūt nō soluit qd̄ rapuit
manet in culpa· nec sufficit solūmodo reddē· qd̄ ablatū ē· s; ꝓ
ꝯtumelia illata plus dꝫ reddē q̄ꝫ abstulit· Sic̄ eñ q̄ ledit salutē
altiꝰ· nō suffic̄ si salutē restituit· nisi ꝓ illata doloris iniuria recō
pēset aliq̄d· ita q̄ honorē aliciuꝰ violat· nō suffic̄ honorē reddē
si nō ƀm exhonoracōis factā molestiā aliq̄d qd̄ placeat illi quē
exhonorauit restituit· Hoc q̄ꝫ attēdendū· qꝛ cū aliq̄s qd̄ iniuste
abstulit soluit· hoc dꝫ dare qd̄ ab illo exigi poss; si alienū nō ra
puiss;· sic̄ ḡ dꝫ omnis qui peccat honorē deo quē rapuit soluē·
et p hoc est satisfactio quā oīs pctōr deo dꝫ facē· B· In hijs oī:
bus qm̄ rōem seq̄ ꝯposuimꝰ· q̄ꝫuis aliq̄ntulū me ꝯtreas· nichil
habeo qd̄ dicē possū ꝯtra· A· Vtꝝ sola misc̄dia sine oī de
R bitī solucōe deceat deū pcm̄ dimittē· Capitlm· xij·
Edeamus ꝛ videamꝰ· vtꝝ sola misc̄dia sine omī solu:
cione ablati sibi honoris deceat deum pcm̄ dimittere·
B· Non video cur nō deceat· A· Sic dimittē pctm̄ nō est aliud
q̄ꝫ nō punire· ꝛ qm̄ recte ordiare pctm̄ sine satisfactōe n̄ ē nisi

punire. si nō punit' mordiatū dimittit'. B. Racōnabile est qd di-
cis. A. Deū vō nō decet aliqd mordiatū in suo regno dimittē.
B. Si aliqd aliud volo dicē. timeo peccare. A. Nō g decet deū
pctm sic impunitū dimittē. B. Ita sequit'. A. Est ⁊ aliud qd se-
quit'. si pctm sic impunitū dimittit'. q similr erit apud deū peccāti
et nō peccāti. qd deo nō ɔuenit. B. Nō possū negare. A. Vide et
hoc. Iusticiā hoīm nemo nescit esse sub lege. ut sm eius q̄nti-
tatē mensura retribucōis a deo recōpenset'. B. Ita credim9. A.
Si aūt pctm nec soluit' nec punit' nulli legi subiacet. B. Nō pos-
sū alit' intelligē. A. Liberior g est iniusticia. si sola miscdia dimit
tit'. q̄m iusticia. qd valde incōueniēs videt'. Ad hoc etiā extendit'
hoc incōueniēs. ut iniusticiā deo similē faciat. q sicut deus nulli9
legi subiacet ita ⁊ iniusticia. B. Resistē nequeo rōi tue. Sed cū deus
p̄cipiat nobis oīno dimittē peccātib9 in nos. videt' repugnāre. ut
hoc nobis p̄cipiat qd ipm facē non decet. A. Nulla in hoc est re-
pugnātia. q deus hoc ideo p̄cipit. ut nō p̄sumam9 qd soli9 dei
est. Ad nullū eīn ptinet vindictā facē nisi ad illū qui dn̄s est
omniū. Nam cū terrene potestates hoc recte faciūt. ipse facit a quo ad
hocipm sūt ordīate. B. Remouisti repugnātiā quā putabā in-
esse. Sed est aliud ad qd tuū velo hr̄e respōsū. Nā cū deus sic
sit liber ut nulli legi nulli9 subiaceat iudicō. ⁊ ita sit benign9.
ut nichil benigni9 cogitari queat. ⁊ nichil sit rectū aut decēs. nisi
qd ipe vult. mirū videt'. si dicim9 q nullaten9 vult. aut nō ei licz
suā iniuriā dimittē. a quo etiā de hijs quas alijs facimus sole-
mus indulgētiā petē. A. Verū est qd dicis de libertate. ⁊ volun
tate. ⁊ benigtate illius. sed sic eas debem9 rōnabilit' intelligē. ut
digtati eius nō videant' repugnāre. Libtas eīn nō est nisi ad hoc
qd expedit aut qd decet. nec benigtas dicēda est q̄ aliqd deo
indecēs opat'. Q aūt dicit'. q qd vult. iustū est. ⁊ qd non vult.
iustū nō est. nō ita intelligēdū est. ut si deus velit qdlibz incō-
ueniēs. iustū sit q ipe vult. Nō eīn sequit' si deus vult mētiri.
iustū eē mētiri. sed poti9 deum illū nō esse. nam nequaq̄z potest
velle mētiri volūtas. nisi in qua corrupta est veritas. imo que
deserēdo veritatē corrupta est. Cum ergo dicit'. si deus vult mē
tiri non est aliud q̄m si deus talis est natura que velit mentiri

et idcirco nō sequit iustū eē mendaciū· nisi ita intelligat· sic cū
de duob9 impossibilib9 dicim9 sic· si hoc ē· illud est· q2 nec hoc
nec illud est· ut si qs dicat· si aq̄ ē sicca· ⁊ ignis est humid9· neu
trū eñ veꝝ est· Itaq3 de illis tm̄ veꝝ est dicē· si deus hoc vult·
iustū est· q̄ deū velle non ē inconueniēs· Si eñ deus vult ut plu
at iustū est ut pluat· ⁊ si vult ut aliqs homo occidat iustū ē ut
occidat· Quapropt· si nō decet deū aliqd iniuste aut inordiate fa
cere· nō ptinet ad eius libtatē aut benigtatē aut volūtatē pec
cantē q̄ nō soluit deo qd abstulit· impunitū dimittē· B· Omīa
michi aufers q̄ putabā tibi obici posse· A· Vide adhuc cur deū
hoc facē non deceat· B· Libent asculto qcqd dicis· A·

Q nichil minus tolerādū sit in reꝝ ordie q̄3 ut creatura creatori de
bitū honorē auferat· ⁊ nō soluat qd aufert· xiij·

Nichil min9 tolerādū in reꝝ ordie· q̄3 ut creatura creatori
debitū honorē auferat· ⁊ non soluat qd aufert· B· Hoc
nichil clari9· A· Nichil aūt iniusti9 toleratur· q̄3 q̄ nichil
est minus tolerādū· B· Nec h̄ est obscuꝝ· A· Puto g̊ q2 ñ dices
deū debē tolerare q̄ nichil tolerat iniusti9· ut creatura nō reddat
deo qd aufert· B· Imo penit9 negandū eē video· A· Item· si deo
nichil mai9 aut meli9· nichil iusti9 q̄m honorē illi9 suat in rerū
dispositiōe sūma iusticia q̄ non est aliud q̄3 ipe deus· B· Hoc q3
nil aptius· A· Nichil g̊ suat deus iustius q̄3 sue digtatis honorē
B· Cōcedē me oz· A· videt tibi qd eū integre suet si sic auferre
sibi pmittet· ut nec soluat· nec ipe auferentē puniat· B· Nō au
deo dicē· A· Necesse est g̊ ut ablat9 honor soluat· aut pena seqt
alioqn aut sibi de9 ipe iust9 ñ erit· ad aut vtrūq3 impotēs erit·
qd nefas ē cogitare· B· Nichil rōnabili9 dici posse intelligo·

Cuiusmōi honor dei sit pena peccātis· caplm· xiiij·

Sed volo a te audire si pena peccantis ñ ē illi honor· aut
cuiusmodi honor sit· si eñ pena peccantis non est eius
honor· cum peccator non soluit qd abstulit sed punit·
sic pdit deus honorē suū ut non recupet· qd hijs que dicta
sunt repugnare videt· A· Deū impossibile est honorē suū pdere·
Aut eñ pctōr spōte soluit qd deb3· aut deus ab inuito accipit·
nā aut homo debitā subiectōem deo sive non peccādo· sive qd

peccat soluēdo· volūtate spōtanea exhibet· aut deus inuitū sibi
torq̄ndo subiciet· sic se dn̄m eius esse ostēdit· qd ip̄e homo vo
lūtate fateri recusat· In quo cōsiderādū· q2 sic homo peccādo ra
pit qd dei est· ita deus puniēdo aufert qd hoīs est· Quippe non
solū id suū alic9 eē dicit qd iam possidet· ſ3 q2 in eius ptāte ē ut
habeat· Qm̄ g̊ homo ita factus est ut btītudinē hr̄e possit si nō
peccaret· cum g̊ ppt pc̄m btītudine ⁊ omi bono puat· de suo
q̄zuis inuitus soluit qd rapuit· q2 licet deus hoc ad vsū sui co
modi non trāsferat qd aufert· sic homo pecuniā quā alij aufert
in suā cōuītit vtilitatē· hoc tn̄ qd aufert vtit ad suū honorē p h
qd aufert· auferēdo em̄· pctōrē· ⁊ q̄ illi9 sūt sibi sbiecta eē pbat
B· C Si deus vel ad modicū patiat honorē suū violari· xv
Placet qd dicis· ſ3 est ⁊ aliud ad qd tuā rn̄sionē postulo·
Nam si deus ita sicut pbas suū deb3 honorē suare· cur
vel ad modicū patit illū violari· qd em̄ aliq̄ modo ledi
sinit· non integre nec pfecte custodit· A· Dei honori nequit
aliqd q̄ntū ad illū ptinet addi vel minui· Idē nanq3 ip̄e sibi est
honor incorruptibilis ⁊ nullo modo mutabilis· Verū qn̄ vnaq̄
q2 creatā suū ⁊ q̄si sibi p̄ceptū ordinē· siue natalit siue rōnabili
ter suat deo obedire et eū honorare dr· et hoc maxime rōnabi
lis natā cui datū est intelligē qd debeat· q̄ cū vult qd deb3 de
um honorat· nō q2 illi aliqd ↄfert· ſ3 q2 sponte se eius volūtati
et disposicōi subdit· ⁊ in reꝝ vniūsitate ordinem suū· ⁊ eiusdē
vniūsitatis pulcritudinē q̄ntū in ip̄a est suat· Cū vō non vult
qd debet· deū q̄ntū ad illā ptinet inhonorat· qm̄ non se sponte
subdit illi9 disposicōi· ⁊ vniūsitatis ordinē ac pulcritudinē q̄n
tū in se ē pturbat· lic3 ptātē aut dignitatē dei nullaten9 ledat aut
decoloret· Si em̄ ea q̄ ambitu celi ↄtinent vellēt nō eē sub celo·
aut elongari a celo· nullaten9 possent nisi sub celo eē· nec fugē
celum nisi appinq̄nte celo· nam ⁊ vnde et quo ⁊ qua irent sub
celo esset· ⁊ q̄nto magis a qualib3 celi pte elongarēt· tanto ma
gis opposite parti appinquarent· Ita q̄muis homo vel malus
angelus diuine volūtati ⁊ ordinacōi subiacē nolit· nō tn̄ eā fugē
val3· q2 si vult fugē de sub volūtate iubēte· currit sub volūtatē
puniētē3· Et si queris qua trāsit· nō nisi sub volūtate pmittēte·

et hoc ipm q̄ puerse vult aut agit in vniūsitatis p̄fate ordiem
et pulcritudīe sūma sapiētia conuertit. Ipsa nanq̄ puersita-
tis spontanea satisfactō. vel non satisfaciēte pene exactō. excep-
to hoc. quia deus de malis multis modis bona facit. in eadem
vniūsitate suū tenent locū ꝛ ordinis pulcritudīe. quas si di-
uina sapia vbi puersitas rectū ordinē pturbare nitit̄ non adde-
ret. fieret in ipsa vniūsitate quā deus debꝫ ordinare quedā ex
violata ordinis pulcritudīe deformitas. et deus in sua disposi-
tione videret̄ deficere. Que duo qm̄ sic̄ sūt inconueniētia. ita sūt
impossibilia. necesse est ut omē peccatū satisfactō aut pena seq̄t̄
B. Satisfecisti obiectōni mee. A. Palam igit̄ est. quia deū q̄ntū
in ipso est. nullus potest honorare vel exhonorare. sed inq̄ntū
in se est hoc aliquis videt̄. cum volūtatē suā volūtati eius subi-
cit aut subtrahit. B. Nescio qd̄ ꝯtra queā dicere. A. Adhuc ad-
dam aliquid. B. Tam diu dic donec me tedeat audire. A.

Q nūs angeloꝝ qui ceciderūt restituēdus sit ex hominibꝫ xvj.

Cum cōstat ꝓposuisse ut de humana natura quā fecit si-
ne pctō. nūm angeloꝝ qui cōciderāt vel ceciderāt resti-
tueret. B. Hec credimꝰ. sed vellē aliquā huius rei racōꝫ
hr̄e. A. Fallis me. non em̄ ꝓposuimꝰ tractare. nisi de sola incar-
nacōne dei. et tu michi inseris alias qōnes. B. Ne irascaris. hi-
larem datorē diligit deus. nam nemo ꝓbat se hilarit̄ dare qd̄
ꝓmittit. q̄m qui plus dat q̄m ꝓmittit. Dic ergo libent̄ qd̄ q̄ro
A. Racōnalē natā que dei ꝯtēplacōe bt̄a vel ē vel futura est in
quodā rōnabili ꝛ pfecto nūo p̄scitā esse a deo. ita ut nec ma-
iorē nec minorē illū esse deceat. non est dubitādū. Aut em̄ ne-
scit deus in q̄ nūo meliꝰ eā deceat ꝯstitui. qd̄ falsū est. aut si scit.
in eo illā ꝯstituet. q̄m adhuc decētiorē intelliget. quapp̄t. aut an-
geli q̄ ceciderūt facti erāt ad h̄ ut eēnt intra illū nūm. aut q̄ ext̄
illū pmanē nō potunt. ex necitate ceciderūt. qd̄ absurdū ē opi-
nari. B. Veritas est apta qd̄ dicis. A. Q̄m g̃ de illo nūo esse de-
buerūt. aut restaurādus ē ex necitate nūs eoꝝ. aut in inpfecto
remanebit nūo rōalis natā q̄ in nūo pfecto p̄scita est. qd̄ eē n̄
pot. B. Restaurādi ꝓculdubio sūt. A. Nece est g̃ eos de hūana
natā. q̄m non est alia de qua possint restaurari. B.

Quod alij angeli pro illis non possunt restitui. Capitulum xvj.

CVr non aut ipsi aut alij angeli pro illis possint restitui. A. Cum videbis nostre restauracionis difficultatem intelliges eorum recociliaconis impossibilitatem. Alij aut angeli restitui non possunt pro illis ideo ut taceam quod hoc repugnare videtur prime creaconis perfectionem quia non debent nisi tales esse possint quales illi fuissent si non peccassent. cum illi nulla visa vindicta peccati perseverassent quod post illorum casum alijs qui pro illis restituerentur est impossibile. Non enim pariter laudabiles sunt si stant in veritate et qui nullam noverit peccati penam et qui eam non semper aspicit eternam. Nam nequaquam putandum est bonos angelos confirmatos esse casu malorum. sed suo merito. Sicut namque si boni cum malis peccassent. simul dampnati essent. ita iniusti si cum iustis fecissent pariter confirmati essent. Quippe si aliqui eorum non nisi aliorum casu confirmandi erant. aut nullus umquam confirmaretur. aut necesse erat aliquem casurum. qui ad alios confirmandos puniretur. que utraque absurda sunt. Illo itaque modo confirmati sunt illi qui steterunt. quo pariter confirmati essent omnes si stetissent. quemadmodum ostendi sicut potui. ubi tractavi cur deus diabolo perseveranciam non dedit. Boso. Probasti malos angelos de humana natura restaurandos. Et patet ex hac racione. quia non in minori numero erunt homines electi. quam sunt angeli reprobi. Sed utrum plures futuri sunt. si potes ostende. A. Capitulum xvij.

Vtrum plures futuri sint sancti homines. quam sint angeli mali.

SI angeli antequam quidam illorum caderent erant in illo perfecto de quo diximus numero. non sunt homines facti nisi pro restauracione angelorum perditorum. et palam est quia non erunt plures illis. Si aut ille numerus non erat in illis omnibus angelis. complendum est de hominibus. et quod perijt. et quod prius deerat. et erunt electi homines plures reprobis angelis. et sic dicemus quia non fuerunt homines facti tantum ad restaurandum numerum. sed etiam ad perficiendum nondum perfectum. B. Quid potius tenendum est. an angeli prius facti sunt in numero perfecto an non. A. Quod michi videtur dicam. B. Non possum a te plus exigere. A. Si homo factus est post casum malorum. sicut quidam intelligunt in genesi. non video me per hoc posse probare alterum horum determinate. Potest enim ut puto esse quod

angeli ꝑus fuerūt in nūo pfecto· ⁊ postea factus sit homo q̄ eoꝝ
restaurādū immiutū eoꝝ nūm· ⁊ pt̄ eē q nō fuerūt in nūo pfe
cto· qꝛ differebat deus sic adhuc differt illū implē nūm factu
rus hūanā natāz suo tpe· vn̄ aut solūmō nūm nōdū integꝛū p
ficeret· aut etiā si minueret̄ restituēt· Si aūt tota creatā sil̄ facta
est· ⁊ dies illi in quibꝫ moises istū mūdū nō sil̄ eē factū vide:
dicē alit̄ sūt intelligēdi q̄z sic videm⁹ istos dies in q̄bꝫ viuim⁹
intelligē neq̄ quō facti sūt angeli in illo integro nūo· Quippe
si ita esset· videret̄ michi· qꝛ ex nec̄itate aut aliq angeli vel hoīes
casuri erāt· aut pl̄es eēnt i illa celesti ciuitate· q̄z illa pfecti nūi
ꝯueniētia exigēt· Si ḡ oīa sil̄ facta sūt· sic vident̄ angeli ⁊ duo
ꝑmi hoīes in nūo pfecto fuisse· ut de hoībꝫ si null⁹ angel⁹ ca
deret· qui deerat solū pficeret̄· ⁊ si aliq̄s piret· hoc q̄z qō caderet
restitueret̄· ⁊ hoīs natā q̄ infirmioꝛ erat q̄si deū excusaret· cum
ip̄a infirmioꝛ staret· atq̄z diabolū ꝯfūdēt· si ille casū suū infir·
mitati sue imputaret· cū ip̄a infirmioꝛ staret· ac si eadē ip̄a ca·
deret multomagis deū defendēt ꝯ̄ diabolū ⁊ ꝯ̄ seip̄az· cū ip̄a a
cta valde infirmioꝛ ⁊ mortal̄ in electis de tāta infirmitate tā
to altius ascēdēt· q̄z vnde diabol⁹ cecidisset· q̄nto boni angeli q̄·
rū eq̄litas ei debet̄· ꝓfecerāt p⁹ ruinā qꝛ pseuerarīt· Ex hijs rō:
nibꝫ poti⁹ michi videt̄· qꝛ in angelis nō fuit ille pfect⁹ nūs· q̊
ciuitas illa supna pficeret̄· q̄m si hō sil̄ cū angelis fact⁹ nō est·
sic īpossibile ē eē· ⁊ si sil̄ fc̄i sūt qō mag̊ putāt multi· q̄m legit̄·
q̄ viuit in etnū· creauit omīa sil̄· videt̄ nec̄e eē· Sed ⁊ si pfectio
mūdane creatē nō tm̄ est intelligēda in nūo in diuiduoꝝ q̄ztū
in nūo natāꝝ· nec̄e est hūanā natāz aut ad ꝯplemēū eiusdē p
fectōis eē factā· aut illi suphabūdare· qō de minimi vermiculi
natā dicere n̄ audem⁹· q̄re ꝓ seip̄a ibi facta est· ⁊ nō solū ꝓ re·
staurādis indiuiduis alterius nature· vnde palam est etiam si
angelus nullus perisset· homines tamen in celesti ciuitate suū
locum habuissent· Sequitur itaq̄z· quia in angelis anteq̄ā q̄·
dam illoꝝ caderent· non erat ille perfectus numer⁹· alioq̄n ne:
cesse erat ut aut homines aut angeli aliqui caderent· q̄m extra
nūm pfectū ibi null⁹ manē poterat· b· Mō nichil effecisti· A· Est
et alia ratō ut michi videt̄· que non paꝝ suffragat̄ illi snīe· que

angelos nō eē factos nī pfecto nūo cristimabat ·b· Dic illam
A· Si angeli in illo pfecto nūo facti sūt· ꝛ nullaten⁹ facti sūt ho
mīes nisi ꝓ restauracōe pditoꝝ angeloꝝ· palā est qꝫ nisi illi an
geli a btitudīe illa cecidissent· homīes ad illā non ascēderēt· B·
Hoc cōstat· A· Si quis ḡo dixerit· qꝫ tm̄ letabunt electi homīes
de angeloꝝ pdicōe· q̄ntū gaudebūt de sua assūpcōe· qm̄ absqꝫ
dubio hec nō eēt· nisi illa fuisset· quō potunt ab hac pūsa gratu
lacōe defendi· Aut quō dicem⁹ angelos qui ceciderūt in hoībꝫ
restauratos· si illi sine h̄ vicō pmāsuri erāt si nō cecidissent· id ē
sine gratulacōe de casu alioꝝ· isti vō sine illo esse non poterūt·
imo qualit̄ cū h̄ vicō beati esse debebunt· Deinde qua audacia
dicem⁹ deū nō velle aut nō potuisse hāc restauracōez sine h̄ vi
cio facē ·b· Nonne similit̄ est ī gentibꝫ· que ad fidē vocate sūt·
qꝫ illam iudei repulerunt ·a· Non· nam si iudei oīs credidis
sent· gentes tamē vocarent̄· quia in omi gente qui timet deum·
et opat̄ iusticiā acceptus est illi· Sed qm̄ iudei aplos ɔtempse
rūt· ea tūc fuit occasio· ut ad gentes illi conuerterent̄ ·b· Nullo
modo video quid ɔtra h̄ dicere possim· A· Vnde tibi videt̄ ac
cidere singulis illa leticia· de alieno casu ·b· Vnde· nisi qꝫ certus
erit vnusq̄sqꝫ· qm̄ vbi erit nullaten⁹ esset· n̄ qꝫ alius inde ceci
disset· A· Si ḡo hanc null⁹ certitudinē hr̄et· non eēt vnde vllus
de alieno damno gauderet ·b· Ita videt̄· A· Putas ne illoꝝ ali
quē habituꝝ hāc certitudinē· si multo plures erūt q̄m qui ceci
derūt· b· Nequaq̄m possum opinari qꝫ eam habeat· vel habere
debeat· Quomō nanqꝫ potit quis scire· vtꝝ ꝓ restaurādo qd̄
imminutū erat· aut ꝓ cōplendo quod nondū pfectum erat de
illo numero ɔstituēde ciuitatis sit factus· Sed oīs certi erant
se factos esse ad pficiendā illā ciuitatē ·a· Ergo si plures erūt
q̄z reprobi angeli· null⁹ potit aut debebit scire n̄ eē ibi assūptū
nisi ꝓ alieno casu ·b· Veꝝ est· A· Non ḡo hēbit aliq̄s cur gaudē
debeat de alti⁹ pdicōe ·b· Ita seq̄t̄· A· Cū itaqꝫ videam⁹· qꝫ plu
res erūt homīes electi q̄m sint repbi angeli· illa nō seq̄t̄ inɔue
niētia q̄z seq̄ ē necē si pl'es nō erūt· ꝛ cū ipossibile sit vllū ī illa
ciuitate futuꝝ inɔueniēs· videbit̄ necē eē ut angeli nō sint fci
in illo pfcō nūo· ꝛ pl'es futi sint bti hoīes q̄z sint miseri angeli

D· Nō video qua racōe hoc negari queat· A· Aliā adhuc eiusdē snīe posse puto racōȝ· D· Hāc q̄ꝫ ꝓferre debes ·A· Credim⁹ hāc mūdi molē corpeā in meli⁹ renouādā· nec h̄ futurū esse donec nūs electoꝝ hoīm impleat̄· ⁊ illa vera pficiat̄ ciuitas· nec p⁹ ei⁹ pfectōȝ differendā· Vnd colligi pt̄· deū ab inicio ꝓposuisse ut vtrū q̄ꝫ simul pficēt· q̄tin⁹ ⁊ mīoꝛ q̄ deū nō sentiret natura· an̄ maioꝛē q̄ deo frui deberet nequaq̄ȝ pficeret̄· ⁊ in maioꝛis pfectōȝ mutata in meli⁹ suo quodā mō quasi ꝯgratularet̄· imo oīs creat̄a de tam glorioſa ⁊ tam admirabili sui ꝯsūmacōne· ipi creatoꝛi ⁊ sibi inuicē· quanq̄ȝ suo mō et̄ne ꝯgaudendo iocūdarent̄· quatinus quod voluntas in racōnali natura sponte facit· hoc ⁊ in sensibili creatura p dei dispoſicōnem naturalit̄ exhiberet· Solemus nāq̄ꝫ in maioꝝ nr̄oꝝ exaltacōne ꝯgaudere· ut cū in natali ejs scōꝝ festiua exultacōne iocūdam̄· de gloria illoꝝ letantes· Quam snīam illud adiuuare videt̄· q꞉ si adam non peccasset· differret tamē deus illam ciuitatē pficere· donec completo ex hominibꝫ quem expectabat nūo· ipi q̄ꝫ homīes in corpm ut ita dicam in moꝛtaleȝ immoꝛtalitatē transmutarent̄· Habebāt eīm in padiso quandaȝ immoꝛtalitatē· id est potatem non moriendi· sed non erat immoꝛtalis hec potas· q꞉ poterat moꝛi· ut scilȝ ipi non possent non moꝛi· Quod si ita est· ut videlȝ racōnalem illam ⁊ beatā ciuitateȝ· ⁊ hanc mūdanam insensibilēq̄ꝫ naturam deus ab inicio ꝓposuerit simul pficere· videt̄· q꞉ aut illa ciuitas non erat completa in nūo angeloꝝ ante maloꝝ ruinā· Sȝ expectabat de⁹ ut eā de hoībꝫ ꝯplēt· qn̄ corporeā mūdi nat̄aȝ in meli⁹ mutaret· aut si pfecta erat in nūo· n̄ erat pfecta in ꝯfirmacōe· ⁊ differēda erat ei⁹ ꝯfirmacō· etc si null⁹ in ea peccassȝ vsq̄ꝫ ad eā mūdi quā expectam⁹ r̄nouacōȝ· ā si n̄ diuci⁹ illa ꝯfirmatio differēda erat· accelerāda erat mūdana r̄nouacō· ut cū eadē ꝯfirmacōe fiēt· Sȝ q꞉ mūdum nouit̄ fcm̄ stati de⁹ r̄nouaē ⁊ eas res que post renouacōneȝ illā nō erūt in ipo inicio anq̄ȝ appereret cur facte eēnt destruē instituerit oī carēt rōe· Seq̄t̄ ḡ· q꞉ angeli n̄ ita fuerīt in nūo pfcō ut eoꝝ ꝯfirmacō diu nō differet̄· ꝓptea· q꞉ mūdi noui renouacōneȝ mox opteret fieri q꞉ non ꝯuenit· Q aut̄ eand ꝯfirmacōȝ· vsq̄ꝫ ad mūdi futurā renouacōeȝ differre

deus voluerit inuenies videt᷑. p̄s̄tim. cū illā in aliq̄bꝫ tā cito p=
fecerit. ⁊ cū intelligi possit. qꝛ in p̓mis hoibꝫ qn̄ peccauerīt illā
si nō peccassent. sic̄ fecit in pseuerātibꝫ angelis. quāuis eīn nō=
dum puehe̲rent᷑ ad illā equalitatē angeloꝝ ad quā puenturi
erāt hoies cū pfectus esset nūs de illis assumēdus in illa tn̄ iu=
sticia in q̄ erant. videt᷑ q͛ si vicissent. ut temptati nō peccarent.
ita ɔfirmarent᷑ cū omni ꝓpagine sua. vt vltra peccare non pos=
sent. queādm qꝛ victi peccauerūt sic infirmati sūt. ut q̄ntū ī ip̄is
est sine peccato esse nō possūt. Quis eīn audeat dicē plus valē
iniusticiam ad alligandū in seruitutē hoiem in p̓ma suasione
sibi ɔsentientē. q̄ȝ valeret iusticia ad ɔfirmand̄ eū in libtate si=
bi in eadem p̓ma tēptacōne adherentem. Nam queādmqm̄ hu
mana nat̄a tota erat in p̓mis pntibꝫ. tota in illis victa ē. vt pec
caret. excepto illo solo homine. quē deus sicut sine viri femine
de v̓gine facē sic sciuit a peccato ade secnere. ita in eisd̄ tota vi=
cisset si nō peccassent. Restat g̊ vt nō ɔpleta in illo p̊mo ange
loꝝ numero supna ciuitas. sed de omībꝫ ɔplenda fuisse dicat᷑.
Que si rata sint. plures erūt hoies electi q̄ȝ sūt angeli reꝓbi.
R. Racōnabilia michi valde videntur que dicis. Sed quid dici=
mus quod legit᷑ de deo. Cōnstituit terminos populorum iux=
ta numerum filioꝝ israhel. Qd̄ quidam quia pro filioꝝ israhel
inuenit᷑ angelorum dei sic exponunt. ut secundum numerū bo=
noꝝ angeloꝝ. assumendus intelligat᷑ numerus hominum ele
ctoꝝ. A. Hoc repugnat predicte sententie. si certū non est q͛
totidem angeli cecidissent q̄t remanserūt. Nam si plures sunt
electi angeli q̄ȝ reꝓbi. ⁊ necesse est vt reprobos electi homi=
nes restaurent. ⁊ potest fieri ut bonoꝝ numero coequēt᷑. ⁊ sic
plures erunt homies iusti q̄ȝ angeli iniusti. Sed memēto quo
pacto incepi respondere questioni tue. videlicȝ. ut si quid dix=
ero q͛ maior nō confirmat auctoritas. quamuis illud racōne
ꝓbare videar. non alia certitudine accipiatur. nisi quia interim
ita michi videtur. donec melius michi deus aliquo modo re=
uelet. Certus eīn sum si quid dico q͛ sacre scripture absq͛ du
bio contradicat. q͛ falsum est. nec illud tenere volo si cognoue=
ro. verum. si in illis rebus de quibus diuersa sentiri possunt.

sine piculo· sicuti est illud vnde nūc agimꝰ· si eñi nescimꝰ vtꝝ
plures hoīes eligēdi sint q̃m sint angeli pditi· an nō· ⁊ alterū
hoꝝ magis estimanꝰ q̃ȝ alteꝝ· nullū puto esse aīe piculū· si in-
huiōi rebꝫ sic expoīmꝰ dīna dicta· ut diūsis sentēcijs fauē vi-
deanł· nec alicubi inuenit vbi quid indubitanł tenendū sit de-
terminet· nō arbitroꝛ repħendi debē· Illud aūt qd dixisti· con-
stituit tminos pplꝫoꝝ dei· qd in alia trāslacōne legit· iux nūm fi-
lioꝝ israhel· qm ambe trāslacōes aut idē signāt· aut diūsa siue
repugnācia· ita intelligendū est· ut ⁊ p angelos dei ⁊ p filios is-
rahel· signicenł angeli boni tm̄modo· aut soli hoīes electi· tota
scȝ illa ciuitas supna· aut p angelos· s· dei· sci angeli tm̄· ⁊ p fi-
lios israhel soli iusti hoīes· Aut soli angeli p filios israhel· ⁊ iu-
sti hoīes p angelos dei· Si boī angeli tm̄ designēł p vtrūqȝ· idēȝ
est qd solū p angelos dei· Si vō tota celestis ciuitas· h est sen-
sus· q tādiu assumunł pplꝫi· id ē· multitudies electoꝝ hominū·
aut tādiu erūt in hoc seculo pplꝫi· donec d hoīb pdestinatꝰ nūs
illiꝰ ciuitatis nōdū pfectꝰ ꝯpleał· Sȝ ñ video nc quō soli āgeli·
aut sił ⁊ angeli ⁊ hoīes sancti p filios israhel itelligant· scōs at
hoīes filios israhel sic filios abrahe· nō est vocari alienū· Qui
angeli qȝ dei p hoc recte pñt vocari· q vitā angelicā imitanł·
atqȝ silitudo ⁊ eq̄litas angeloꝝ illis ꝓmittił in celo· ⁊ q oīs
iuste viuētes· angeli sūt dei· vñ ipi ꝯfessoꝛes aut martires dicū-
tur· Qui eñi ꝯfitet ⁊ testał veritatē· dei nūciꝰ· i· angelus eius ē·
Et si malus homo dicił diabolꝰ· sicut de iuda dicit dominꝰ· ꝓpt
similitudinē malicie· cur non ⁊ bonus homo diceł angelus·
ꝓpter imitacōem iusticie· quare possumꝰ dicē ut puto· deū con-
stituisse tminos pplꝫoꝝ· iux nūm elcōꝝ hoim· Aut si p angelos
dei intelligimꝰ scōs angelos tm̄· ⁊ p filios israhel solūmō iu-
stos hoīes· duobꝫ modis intelligi pōt· q ꝯstituit deus tminos
pplꝫoꝝ iuxta numeꝝ angeloꝝ· q tādiu erūt pplꝫi· ⁊ erit hominū
in hoc mūdo ꝓcreacō· donec numerꝰ eoꝝ ⁊ electoꝝ ꝯpleał· et
eo cōpleto · cessabit esse hoīm gñacō· q̄ fit in hac vita· Aut q
tātus pplꝫus· i· tot hoīes assumunł q̄t sūt sci angeli dei· aut q tā-
diu erūt pplꝫi· donec nūs āgeloꝝ dei cōpleał ex hoībꝫ· ⁊ vno so-
lo mō expoī posse video· ꝯstituit tminos pplꝫoꝝ iux nūm filioꝝ

israhel. i. q꞉ sicut sup̄ dc̄m est. tādiu ꝓpl'i erīt in hoc seculo donec numerus hominū scōꝝ assumat. ⁊ colliget ex vtraqꝫ translacōne. q꞉ tot assumūt hoīes q̄t remāserīt āgeli. vn̄ tn̄ n̄ sequit̄ q̄zuis pditi angeli ex hoīb꞉ rstaurādi sint. tot angelos cecidisse. q̄t pseuerait.

Q. tam si dr̄ inuemēdū erit. quō rate nō sint suppositē rōnes. q̄ vident̄ ostēdē nō fuisse in angelis p̄usq̄z q̄dā illoꝝ caderēt. illū pfectū nūm quē sup̄ dixi. ⁊ pl'es hoīes electos futos q̄m sint angeli mali. **B.** Non me penitet. q꞉ coegi te ut de angelis hoc dicēs. Nā n̄ frustra factū ē. Nūc redi ad id vn̄ digressi sum⁹. **A.**

Q. hō nō possit saluari sine pcti satisfactōe. c. xix.

Constat deū ꝓposuisse ut de hoīb꞉ angelos q̄ ceciderūt restauraret. **B.** Certū est. **A.** Tales ḡ opꝫ eē hoīes in illa ciuitate supna quī ꝓ angelis in illā assumūt. quales ibi futi erāt illi ꝓ q̄b꞉ ibidē erūt. i. quales nūc sūt boni angeli. alioq̄n nō erūt restaurati q̄ ceciderūt. ⁊ seq̄t q꞉ deus aut nō poterit pficē bonū qd̄ incepit. aut penitebit tm̄ bonū incepisse. que duo absurda sūt. **B.** Vere oꝫ ut eq̄les sint hoīes bonis angelis. **A.** Angeli boni vnq̄ꝫ ne peccauiunt. **B.** n̄. **A.** potes ne cogitare q꞉ hō q̄ aliq̄n peccauit nec vnq̄ꝫ deo ꝓ pctō satisfec̄. si tm̄ impūit⁹ dimittit̄. equal' sit angelo q̄ nūq̄ꝫ peccauit. **B.** Verba ista cogitare ⁊ dicē possū. s; sensū eoꝝ ita cogitare neq̄o. sic falsitatē n̄ possū intelligē v'itatē eē. **A.** Nō ḡ decꝫ deū hoiēꝫ peccātē sine satisfactōe ad restauracōꝫ āgeloꝝ assumē pditoꝝ. q̄m veritas non patit̄ eū leuari ad eq̄litatē btoꝝ. **B.** Sic ostēdit rō. **A.** Cōsidera etiā in solo homie sine hoc q꞉ dꝫ angelis eq̄ri. vtꝝ eū talit̄ deus ad btītudinē vllā vel talē q̄lem hēbat anq̄m peccarꝫ debeat ꝓuehē. **B.** Dic tu qd̄ cogitas. ⁊ ego ꝯsiderabo ꝓut potero. **A.** Ponam⁹ diuitē aliquē in manu tenē margaritā p̄cōsam. q̄ꝫ nulla nūquam pollucō tetigit. ⁊ quē nullus alius possit amouere de manu eius. nisi ip̄o pmittēte. ⁊ eam disponat recondere in thesaurum suū. vbi sint carissima ⁊ p̄cōsissima que possidet. **B.** Cogito veluti ante nos sit. **A.** Quid si ip̄e pmittat eādem margaritā ab aliquo immūdo excuti de manu sua in cenū cum ꝓhibere possit. ac postea eam de ceno sumēs pollutam et non lotam in aliquem suū mūdum ⁊ carū locū deinceps illā

sic suauitius recōdat. Putabis ne illū sapientē. B. Quō h' pos-
sum. Nam nonne meli⁹ eēt satis ut margaritā suā mūdam te-
neret & suaret q̄ʒ pollutā. A. Nōne sil'r faceret deus. q̄ hoīeʒ an-
gelis sociandū sine peccato q̄si in manu sua tenebat in padiso
et pmisit vt accensus inuidia diabolus eū in lutū peccati. q̄m-
uis ↄsentientē deicēt. Si eñ phibē vellet diabolū nō posset tēp-
tare hominē. nōne inquā similit' facēt si hoīem sorde peccati
maculatū sine omi lauacōne id est absq; omni satisfactōne ta-
lem sp mansurū saltē in padisū de q̄ eiectus fuerat reduceret. B.
Similitudinē. Si deus h' facēt negare nō audeo. & ideo eū facē
posse nō abnuo. Videret' eñ aut qd' ꝓposuerat pagere nō po-
tuisse. aut boni ꝓpositi eū penituisse. que in deū cadē nequnt.
A. Tene igit' certissime. q2 sine satisfactōne id ē sine debiti solu-
tione spontanea. nec deus pt̄ peccatū impunitū dimittere. nec
peccator ad beatitudinē ul' taleʒ q̄lem habebat an̄q̄m peccaret.
puenire. Non eñ hoc modo homo ul' talis est q̄lis fuerat an̄
peccatū. B. Racōib; tuis oīno ↄdicē nō possū. Sʒ qd ē q' dicim⁹
deo. dimitte nob' debita nr̄a. & q' omnis gens orat deū quem
credit ut dimittat sibi peccata. Si eñ soluimus qd' debem⁹ cur
oramus ut dimittat. Nūquid deus iniustus est & iteꝝ exigit
qd' solutū est. Si aūt nō soluimus. cur frustra oramus. vt faciat
qd' q2 nō ↄuenit facē nō pt̄. A. Qui nō soluit frustra dicit dimit-
te. Qui aūt soluit supplicat. qm̄ hoc ipm ptinet ad solucōeʒ ut
supplicet. Nam deus nulli quicquam debet. sed omīs creatura
illi debet. & ideo nō expedit homini ut agat cū deo queād mo-
dum par cum pari. Sed hoc non opus est tibi nunc respon-
dere. Cum eñ cognoscis cur cristus est mortuus. forsitan p te
videbis qd' queris. B. Sufficit ergo nūc michi q' de hac questi-
one respondes. Q' aūt nullus homo ad beatitudinem puenire
queat cū peccato. aut solui a peccato nisi soluat qd' rapuit pec-
cando. sic apte monstrasti ut etiā si velim non possim dubitare.

Q' secundum mensuram peccati opteat esse satisfactionem. nec homo p se eam facere possit. capitulum .xx.

Hoc quoq; non dubitabis utputo quia secūdū mēsuram peccati ōportet satisfactionem esse.

B· Alit̃ aliq̃tenus inordinatũ maneret peccatũ · qđ eē non pt̃· ſi
deus nichil reliquit inordinatũ in regno ſuo · Sed h ē pſtitutũ
qꝛ qđlibꝫ puũ inueniēs ĩpoſſibile ē in deo · A· Dic ḡ qđ ſol:
ues deo ꝓ peccato tuo· B· Penitētiā· cor ꝯtⁱtũ ⁊ humiliatũ· abſti
nentias· ⁊ multimodos labores corpis· ⁊ miſcđiaꝫ dandi ⁊ di
mittendi· ⁊ obediētiā· A· Quid ĩ oibꝫ hijs das deo· B· An nō ho
noro deũ qñ ꝓpt̃ timorem eiꝰ ⁊ amorē in cordis ꝯtcōne· leticiaꝫ
temporalem abicio· abſtinentijs ⁊ laboribus· delectacōnes ⁊
quietē hꝰ vite· in dando ⁊ dimittēdo que mea ſūt largior· in o
bedientiā meipm̃ illi ſubicio· A· Cum reddis aliq̇d qđ debes
deo· etiā ſi non peccaſti· nō debes hoc ꝯputare ꝓ debito qđ de
bes ꝓ peccato· Omĩa aũt iſta debes deo que dicis· Tantus nā
qꝛ debet eē in hac mortali vita amor· ad qđ ptinet oracō ⁊ de:
ſideriũ pueniendi ad id ad qđ factus es · ⁊ dolor qꝛ nondum
ibi es· ⁊ timor ne nō puenias· vt nullā leticiā ſentire debeas· ni
ſi de hijs que tibi aut auxiliũ aut ſpeꝫ dāt pueniendi · Non enĩ
mereris habē qđ nō ſcđm qđ eſt amas ⁊ deſideras · ⁊ de quo
qꝛ nondū hēs · ⁊ adhuc vtꝝ habiturus ſis an nō in tanto es periculo
nō doles · Ad qđ et̃ ptinet q̇etem ⁊ delectacōnes mūdanas q̄
aĩm ab illa vera q̇ete ⁊ delectacōne reuocāt fugere · ñ q̃ntũ ad
intencōꝫ illuc pueniendi cognoſcis ſufficere· Dacōꝫ vō ita cōſi
derare debes te facere ex debito· ſicut intelligas· qꝛ qđ das ñ a
te habes· ſꝫ ab illo cꝰ ſuus es tu ⁊ ille cui das· ⁊ nat̃a tua te do:
cet· ut ꝯſeruo tuo id ē homo homĩ facias qđ tibi ab illo vis fieri
et qꝛ qui nō vult dare qđ habꝫ nō debet accipe qđ non hꝫ · De
dimiſſione vō breuit̃ dico · qꝛ nullatenꝰ ptinet ad te vindicta
ſicut ſupius diximus· qñ nec tu tuꝰ es· nec ille tuus aut ſuus q̇
tibi fecit iniuriā · ſꝫ vniꝰ dñi ſui ab illo d nichilo fcĩ eſtis· Et ſi
de conſeruo tuo te vindicas· iudiciũ quod ꝓpriũ domini ⁊
iudicis omĩuꝫ eſt· ſup illũ ſupbe preſumis· In obedientia vero
quid das deo quod nō debes· cui iubenti totũ quod es ⁊ qđ
hēs· ⁊ qđ potes· debes· B· Nichil iā audeo ĩ hijs oibꝫ me dicē
dare deo qđ ñ debeo· A· Quid ḡ ſolues deo ꝓ pcō tuo · B· Si
meipꝫ ⁊ q̇cq̇d poſſũ eē qñ nō pecco illi deo ne peccē nichil hēo
qđ ꝓ pcō reddā· A· Quid ḡ eris de te· Quomō potis ſaluꝰ eē

B· Si racōnes tuas ɔſidero · nō video q̄mō · Si aūt ad fidez meā
recurro · in fide xp̄iana q̄ p dilectōez opaẗ ſpero me poſſe ſal⸗
uari · qꝛ legimꝰ · Si iniuſtꝰ ɔuſus fuerit ab iniuſticia ⁊ fecerit iuſtici
am · oīs iniuſticias eiꝰ t̃di obliuioni · A · Hoc nō diciẗ niſi illis q̄
aut exſpectauerūt xp̄m anq̄uā veniret · aut credūt in eū poſtq̄z
venit · ſ; xp̄m ⁊ xp̄ianā fidez · quaſi nūquam fuiſſ; poſuimꝰ · qn̄ ſo
la rōne · vtꝝ aduentꝰ eiꝰ ad ſaluacōz hoīm eēt neccius q̄rere ꝓpo
ſuimus · B · Ita fecimus · A · Sola igiẗ rōne ꝓcedamus · B · Quā⸗
uis me in anguſtias q̄ſdā ducas · deſidero tn̄ multū · ut ſicut in⸗
cepiſti ꝓgrediaris ·

Quāti ponderis ſit peccatū · ca · xxi

Ponamꝰ oīa illa q̄ mō poſuiſti te ꝓ peccato poſſe ſoluere
te nō debere · ⁊ videamꝰ vtꝝ poſſint ſufficere ad ſatiſfa
ctionem vniꝰ tā puī pcc̄i · ſicut eſt vnꝰ aſpectꝰ ɔ̄ volū⸗
tate dei · B · Niſi qꝛ audio te h̄ ponē in q̄ſtione · putarē me hoc
pcc̄m vna ſola ɔpunctōne delere · A · Nondū ɔſideraſti · q̄nti pon⸗
deris ſit peccatū · B · Nūc oſtende michi · A · Si videres te in cō⸗
ſpectu dei · ⁊ aliq̄s tibi dicēt aſpice illuc · ⁊ deus eɔ̄ · nullatenus
volo vt aſpicias · q̄re tu ip̄e in corde tuo q̄d ſit in oībꝫ q̄ ſunt · ꝓ
quo ɔtra voluntatē dei deberes illū aſpectū facere · B · Nichil in⸗
uenio ꝓpt̄ qd̄ h̄ debeā · niſi forte ſim ī illa nec̄itate poſitꝰ · vt ſi
ſit nec̄e me aut h̄ aut maiꝰ facē pcc̄m · A · Remoue hāc nec̄itatē
et de ſolo h̄ peccato ɔſidera ſi poſſis illud facere ꝓ teip̄o redim̄
do · B · Apte video qꝛ nō poſſū · A · Ne diuciꝰ te ꝓthām · q̄d ſi ne
ceſſe eēt · aut mūdū · ⁊ q̄cquid deus nō ē pire · ⁊ in nichilū redi
gi · aut te facē tam puam rez ɔ̄ volūtatē dei · B · Cū ɔſidero actō
nem ip̄am leuiſſimū q̄ddam video eē · ſ; cū intueor q̄ ſit ɔtra
volūtatez dei · g̃uiſſimum · quiddā ⁊ nulli damno compabile
intelligo · Sed ſolemꝰ aliq̄n facere contra voluntatē alicuius n̄
rep̄hēnſibiliter · vt res eius ſeruet̄ · qd̄ poſtea illi placet · cōtra
cuiꝰ voluntatē facimus · A · Hoc ſit homini qui aliq̄n non intelli
git q̄d ſibi ſit vtile · aut n̄ poteſt qd̄ pdit reſtaurare · Sed deus
nullo indiget · ⁊ omīa ſi perirēt poſſet ſicut ea fecit reſtituere ·
B · Fateri me neceſſe eſt · quia ꝓ conſeruanda tota creatura
nichil debere facere contra voluntatem dei · A · Quid ſi plures
eſſent mundi pleni creaturis ſicut iſte eſt · Boſo ·

Si in finito numero mltiplicarent̃ ⁊ similit̃ in obtenderent̃ · id-
ipm respōdere · A · nichil recti⁹ potes · ꝭ ꝯsidera etiā si cōtingeret
ut ꝯ̄ voluntatē dei illū aspectū faceres · qd̄ posses ꝑ hoc pecca-
to soluere · B · Nō habeo aliqd mai⁹ q̄ʒ qd̄ · s · dixi · A · Sic grauiter
peccamus q̄ciens cūqʒ scient̃ aliquid q̄ntulibʒ puū ꝯtra volūta-
tem dei facimus · qm̄ sp sum⁹ in cōspectu eius · ⁊ semꝑ ipe pci-
pit nobis ne peccemus · B · Audio nimis piculose viuim⁹ · A ·
Patet qꝛ ꝭm q̄ntitatē pcci exigit de⁹ satisfactōʒ · B · Nō possū ne
gare · A · Non ꝭ satisfacis si nō reddis aliqd maius q̄m id sit ꝑ
quo pcm̄ facē nō debuerat · B · Et rōʒ sic video exigē · ⁊ oīno esse
impossibile · A · Nec deus vllū obligatū aliq̄tenus debito pecca
ti assumere pt̃ ad beatitudinē · qꝛ nō debet · B · Nimis grauis est
hec snia · Quam ꝯtumeliā fecit homo deo cū se pmisit vinci a
diabolo ꝑ qua satisfacere nō pt̃ · c · xxii ·

Audi adhuc aliud · cur n̄ min⁹ sit difficile homiēʒ recōcili-
ari deo · B · Nisi fides me ꝯsolaret̃ · hoc solū me cogēt de-
sperare · A · Audi tn̄ · B · dic · A · Homo in padiso sine pcō
fact⁹ q̄si posit⁹ est ꝑ deo int̃ deū ⁊ diabolū · vt vincēt diabolū
non ꝯsentiendo suadenti peccatū · ad excusacōeʒ ⁊ honorē dei et
ad ꝯfusionē diaboli · cū ille īfirmior in t̃ra nō peccaret eodē dia
bolo suadēte q̄ fortior peccauit i celo nllo suadēte · et cū h̄ facile
poss; efficē nulla vi coact⁹ · sola se suasiōe spōte vīci pmisit ad
voluntateʒ diaboli · ⁊ ꝯ̄ voluntatē ⁊ honorem dei · B · Ad quid
vis tendere · A · Iudica tu ipe si nō ē ꝯ̄ honorē dei · vt homo re-
conciliet̃ illi cū calūnia hui⁹ ꝯtumelie deo irrogate · n̄ pus ho-
norauerit deū vincendo diabolū · sicut illū inhonorauit victus
a diabolo · Victoria vō tal' dʒ eē · ut sic fortis ac ptāte immortal'
ꝯsensit facile diabolo ut peccaret · vnde iuste meruit penam mor-
talitatis · ita infirm⁹ ⁊ mortalis q̄lē ipe se fecit p mortis difficul
tatem vincat diabolū · ut nullo mō peccet · qd̄ facē nō pt̃ q̄ʒ diu
ex vulnere p̄mi peccati ꝯcipit̃ ⁊ nascit̃ in peccato · B · Iterū dico
qꝛ ⁊ racō ꝓbat quod dicis · ⁊ impossibile est · A · Adhuc accipe
vnum sine quo iuste non reconciliat̃ homo · nec min⁹ impos-
sibile est · ¶ Quid abstulit deo cum peccauit quod reddere
nequit · c · xxiii ·

Tot iam ꝓposuisti ꝑ nobis que facere non debemus ut
q̇cquid supaddas nō me magis terrere possit · A· audi
tn̄· B· audio· A· Quid abstulit homo deo cū vinci se p;
misit a diabolo· B· Dic tu ut incepisti· q: ego nescio quid super
hec mala que ostendisti possit addi· A· Nōne abstulit deo q̇cq̇d
de hūana natura facere ꝓposuerat · B· Non pt̄ negari· A· Inten
de in districtam iusticiā· ⁊ iudica scd̄m illā· vtꝝ ad equalitatē
peccati homo satisfaciat deo· nisi idipm̄ qd̓ pmittendo se vinci
a diabolo deo abstulit· si diabolū vincendo restituat· vt queād
mod̓ p hoc qꝰ victus est rapuit diabolus qd̓ dei erat· ⁊ deus p
didit· ita p h̄ qꝰ vincat pdat diabolꝰ ⁊ deꝰ recupet · B· Nec di;
strictius nec iustius pt̄ aliquid cogitari· A· putasne summam iu
sticiā hanc posse violari · B· Nō audeo cogitare· A· Nullatenꝰ
ergo debet accipe homo a deo qd̓ deus illi dare ꝓposuit· si non
reddit deo totū qd̓ illi abstulit· ut sicut p illū deus pdidit· ita p
illū recupet· qd̓ nō alit̄ fieri valet· nisi ut q̄madmod̓ p victum
tota humana nat̄a corrupta ⁊ q̄si fermētata est peccato· cū quo
nullū deus assumit ad pficiendā illam ciuitatē celestem· ita p
vincentē iustificent̄ a peccato tot homines· q̇t illū numerū ꝯple
turi erāt· ad quē ꝯplend̓ factus ē homo· Sed h̄ facē nullo mō
poss̄ homo peccator· q: peccator peccatorē iustificare neq̇t · B·
Et nichil iustius ⁊ nichil impossibiliꝰ· sed ex hijs omnibꝫ vi;
det̄ misc̄dia dei· ⁊ spes homīs q̄rū ad beatitudinē spectat pire
ad quā factus est homo· A· Q̄ q̄mdiu nō reddit qd̓ debet nō
potest eē beatus· nec excusat̄ impotētia· ca· xxiiij·

Expecta adh̄ paꝝ· B· Quid habes amplius· A· Si homo
dicit̄ iniustus q̇ homini nō reddit qd̓ debet· multoma;
gis iniustus est q̇ deo qd̓ dꝫ nō r̄ddit· A· Si pt̄ ⁊ n̄ reddit
vē iniustꝰ ē· si vō n̄ pt̄· quō iniustꝰ ē· A· Forsitā si nl̄la ē i illo cā impo
tētie excusari pt̄· s; si in ipa impotētia culpa est· sicut nō leniat
peccatū· ita nō excusat nō reddētem debitū · nam si q̇s iniūgat
opus aliqd̓ seruo suo· ⁊ pcipiat illi ne se piciat in foueā q̄m illi
monstrat· vn̄ nullatenꝰ exire possit· ⁊ suus ille ꝯtēnens manda
tum ⁊ monitiōnē dn̄i sui· in monstratā sponte se mittat foueā·
vt nullatenꝰ possit opus iniūctū efficē· putas ne illi aliq̇tenꝰ

ĩpotẽtiã istã ad excusacõnẽ valere cur opus iniũctũ nõ faciat
B· Nullo mõ· ꝫ poci⁹ ad augmentũ· qm̃ ipse ipotẽtiam illam si-
bi fecit · Dupliciť nãqꝫ peccauit· qꝛ ⁊ qd iussus est facẽ nõ fecit·
⁊ qd pceptũ est ne facẽt fecit · A· Ita homo q̃ se spõte obligauit
illo debito qd soluere nõ pt· ⁊ sua culpa deiecit se in hãc impo-
tentiã· ut nec illud possit soluẽ qd debebat añ pecatũ· idest ne
peccaret · nec hoc qd debet qꝛ peccauit · inexcusabilis est · Ipsa
nanqꝫ impotẽtia culpa ẽ· qꝛ nõ debet eaꝫ habere· imo debet eaꝫ
non habere· Nam sicut culpa est non habere qd habere debet·
ita culpa ẽ habere qd dꝫ nõ habere Sicut ḡ culpa ẽ homini ñ
habere ptãteꝫ illam quã accepit ut possꝫ cauẽ peccatũ· sic culpa
est illi habere impotẽtiã· qua nec iusticiã tenere· nec peccatũ ca-
uere· nec qd ꝓ peccato debꝫ reddere pt · Sponte nãqꝫ fecit vñ
pdidit illam ptãtẽ· ⁊ vnde venit ad hanc ĩpotẽtiam· Idem eñi
est non habere ptãtem quã debꝫ habere · ⁊ habẽ impotẽtiam
quam debꝫ nõ habere· Quapꝑť impotẽcia reddẽdi deo qd de-
bet que facit vt non reddat nõ excusat hoiem si nõ reddit · qm̃
effectũ peccati non excusat pccm qd facit · B· Et ḡue nimis ẽ· ⁊
ita ẽẽ nece est · A· Iniustus ḡ est homo q̃ non reddit deo qd dꝫ·
B· Nimis est verũ· nã iniustus est qꝛ nõ reddit· ⁊ iniustus est·
qꝛ reddere neq̃t· A· Nullus aũt iniust⁹ admitteť ad beatitudi-
nem· Qm̃ q̃madm̃ beatitudo ẽ sufficiẽtia· in qua nulla est indi-
gentia· sic nulli ꝯuenit nisi in quo est ita pura iusticia· ut nulla i
eo sit iniusticia · B· Nõ audeo aliť credere · A· Qui ḡ non soluit
deo qd dꝫ nõ potest esse beat⁹· B· Nec hoc ꝯsequi negare possũ
A· Q si uis dicere· miscdia dei dimittit supplicãti qd debet ideo
qꝛ reddere neq̃t· nõ pt dici dimitẽ· ñ aut h qd hõ spõte reddẽ
debet· nec potest· id ẽ qd recompensari possit peccato· qd fieri non
debꝫ ꝓ ꝯsuacõne omnis rei q̃ deus nõ est· aut h qd puniendo
ablaturus erat inuito sicut sup̃ dixi· idest beatitudinẽ· Sed si
dimittit qd sponte reddere debꝫ homo· ideo qꝛ reddẽ nõ pot
quid ẽ aliud q̃ꝫ dimittit de⁹ qd habere nõ pt · Sꝫ irrisio ẽ· nec
talis miscdia deo attribuať · At si dimittit qd inuito erat abla-
turus ꝑpť ipotentiã reddendi qd sponte reddẽ dꝫ· relaxat deus
penaꝫ· ⁊ facit beatũ hoiem ꝑpť peccatũ· qꝛ hꝫ qd dꝫ nõ habere·

Nam ipam impotentiā dʒ nō habere · ꝛ ideo quādiu illaʒ hʒ
sine satisfactōne peccatū ē illi · Verꝫ hmōi mīa nimis ꝯria ē iu
sticie illiꝰ · q̄ nō ń penā ꝑmittit reddi ꝑpt peccatū · Quaꝑpt quē
admodū deū sibi esse ꝯrui · ita h mō deū esse misc̄dem impos
sibile ē · B · Aliam misc̄diam dei video esse querendā q̄ȝ istam ·
A · Verꝫ esto · dimittit deus ei q̄ nō soluit qd̄ debʒ · ideo qm̄ red
dere non potest · B · Ita vellem · A · At q̄mdiu nō reddit · aut vo
let reddē aut nō volet · Sȝ si volet qd̄ nō potit · indigens erit · Si
vero nō volet iniustus erit · B · Hoc nichil clariꝰ ē · A · Sed siue
indigens siue iniustus sit · beatꝰ nō erit · B · Et hoc apťū est · A ·
Quādiu g̊ non reddit beatꝰ eē non poterit · B · Si racōeȝ sequit̃
deus iusticie · nō est qua euadat miser homūcio · ꝛ misc̄dia dei
perire videt̃ · A · Racōnem postulasti · racōnē accipe · Misc̄dem deū
esse non nego · qui homies ꝛ iumēta saluat · q̄madm̄ multipli
cauit misc̄diam suā · Nos aūt loq̄m̄ de illa vltima mīa q̄ pꝰ hāc
vitam beatū facit hominē · Hāc beatitudinem nulli dari debē
nisi illi cui penitꝰ dimissa sint peccata · nec hanc dimissionē fieri
ni debito reddito · qd̄ debet̃ ꝓ peccato · ſm magťudinē pcti su
prapositis racōnibꝫ puto me sufficient̃ ostendisse · Quibꝫ si tibi
quid videt̃ posse racōnibꝫ obici dicē debes · B · Ego utiqꝫ nullā
tuarꝫ racōnū aliq̄tenꝰ infirmari posse video · A · Neqꝫ ego si bn̄
ꝯsideret̃ existio · Verūtn̄ si vna de pluribꝫ q̄s posui inexpugbili
vitate roborat̃ · sufficē dʒ · Siue nāqꝫ vno siue pl̄ibꝫ argumētis
veritas inexpugnabilit̃ mōstret̃ · eq̄lit̃ ab omni dubitacōe defen
dit̃ · B · Ecce racō est · Q q̄mdiu nō reddit deo qd̄ dʒ nō pt̄ eē
beatus · nec excuset impotencia ca · xxiiij ·

Quomodo saluꝰ erit homo si ipe nec soluit qd̄ debʒ · nec
saluari pt̄ si n̄ soluit qd̄ dʒ · Aut qua fronte asserimꝰ deū
in misc̄dia diuitē sup intellectū humanū hāc misc̄diaȝ
facere nō posse · A · Hoc debes ab illis exigē qui xp̄m nō eē cre
dūt necc̄riū ad illam salutē hominis · q̄ꝝ vice loq̄ris · ut dicāt qua
lit̃ homo saluari possit sine xp̄o · Q si n̄ possūt vllo mō desināt
nos irridere · ꝛ accedāt ꝛ iūgāt se nobis qui nō dubitamus ho
minem p xp̄m posse saluari · aut desperent h nullo mō posse fi
eri · Quod si horrent credāt nobiscū in xp̄m vt possint saluari ·

B· A te querã sicut incepi ostendas michi q̃ racõne saluet ho
mo p xp̃m· A· Nonne sufficient ꝓbat hominem p xp̃m posse
saluari· cũ etiã infideles non negent homĩez vllo mõ posse fieri
beatũ· ⁊ satis ostensũ sit· qꝛ si ponim⁹ xp̃m nõ esse nullo mõ po
terit homo saluus esse· Quaꝓpt̃ si fit̃m ẽ· qꝛ nullo aut alio aliq̃
mõ pt̃ hoc esse· nece ẽ fieri p xp̃m· B· Si q̃s vidẽs rõez· qꝛ alio
modo nõ pot̃ eẽ· ⁊ nõ intelligẽs q̃ racõne p xp̃m esse valeat·
asserere velit· qꝛ nec p xp̃m nec vllo mõ queat hoc esse· quid
huic respondebim⁹· A· Quid respondendũ ẽ illi· q̃ ideo astruit
eẽ impossibile qd̃ nece ẽ esse· qꝛ nescit quõ sit· B· Quia insipiẽs
ẽ· A· Ergo contẽnendũ est qd̃ dic̃· B· Verũ est· Sed hoc ipm̃ est
illi ostendendũ q̃ rõne sit qꝛ putat impossibile· A· An non intel-
ligis ex hijs q̃ sup̃ diximus· qꝛ nece ẽ esse aliquos homines ad
beatitudinẽ ꝑuenire· Nam si deo inconueniẽs est homĩez cũ aliq̃
macula ꝑducere ad hoc ad qd̃ illũ sine omni macula fecit· ne aut
boni icepti penitere· aut ꝓpositũ nõ implere posse videat̃· mul
to magis ꝓpt̃ eandẽ inconuenientiã impossibile ẽ nullũ hoiez ad
hoc ꝑuenire ad qd̃ factus ẽ· Quaꝓpt̃ aut ex̃ fidem xp̃ianã inue-
nienda ẽ satisfactõ peccati q̃lez sup̃ eẽ debere ostendim⁹· qd̃ ra
tio nulla pt̃ ostẽdẽ· aut indubitãt̃ i illa credẽd̃ ẽ· Quod eñi ne
cessaria rõne veracit̃ esse colligit̃· id in nullam deduci dꝫ dubi-
tacõnez· ⁊ si racõ quõ sit ñ ꝑcipit̃· B· Verũ est qd̃ dicis· A· Quid
ergo queris amplius· B· Nõ ad hoc veni vt auferas michi dubi
tacõnẽ fidei· sꝫ vt ostendas m̃ c̃titudinis mee racõnem· Qua-
ꝓpt̃ sicut me rõnabilit̃ deduxisti ad hoc ut videã peccatorem ho
minẽ hoc debere deo ꝓ peccato quod reddere nequit· ⁊ ñ red
diderit saluari nõ valꝫ· ita me volo ꝑducas illuc ut rõnabili ne
cessitate intelligam esse oportere oĩa illa· q̃ nobis fides catholica
credere ꝑcipit si saluari volumus· ⁊ quõ valeant ad salutẽ ho
minis· ⁊ q̃lit̃ dei mĩsc̃dia saluet hominẽ cũ peccatũ nõ dimittat
illi nisi reddidit qd̃ ꝓpt̃ illd̃ dꝫ· Et ut c̃tiores sint argumẽtacõ-
nes tue· sic a longe incipe· vt eas sup̃ firmũ fundamentũ cõsti-
tuas· A· Adiuuet me nũc de⁹· qꝛ tu nullatenus michi pcis· nec
consideras imbecillitatẽ sc̃ie mee cũ tã magnũ op⁹ iniungis·
Temptabo tñ· qñ quidẽ incepi· nõ in me· sꝫ in deo confidens· et

faciā qđ ipo adiuuāte poto· Sȝ ne hec fastidiū volenti legē nimis lōga ꝯtinuacōe generet a dictis·dicēda alio exordio distinguamus· ¶ Explicit primus liber·Cur deus hō·Incipit liber scđus·quí intitulat·Cur deus homo·

Ostēdit hominē factū esse iustū ut beatus esset· ca·primū·

RAtionalē creatam a deo factā esse iustā·ut illo fruendo beata esset·dubitari nō debet·Ideoq; nāq; rōnal' est ut discernat int' iustū ⁊ iniustū· ⁊ int' bonū ⁊ malum· ⁊ int' magis bonū ⁊ minus bonū·alioqn frustra facta esset rōnalis·ſ; deus non fecit eā rōnaleȝ frustra·quare ad hoc eam factā rōnalem dubiū nō est·Simili rōe ꝓbat' q' ad h' accepit p̄tatem discernēdi·ut odisset ⁊ vitaret malū·ac amaret et eligēt bonū·atq; magis bonū magis amaret ⁊ eligēt·Aliter nanq; illi frustra deus dedisset p̄tatem istā discernēdi·q' inuanū discernēt·ſ; scđm discrecōȝ nō amaret ⁊ vitaret·ſ; nō ꝯuenit ut deus tantā potatem frustra dederit·Ad hoc itaq; factā rōnalem natam certū est·ut sūmū bonū sup omia amaret ⁊ eligeret nō ꝑpt' aliud·ſ; ꝑpt' ipm·ſi em̄ ꝑpt' aliud·nō ipm ſ; aliud amat At hec nisi iusta facē nequít·Vt ğ frustra non sit rōnalis·simul ad hoc racōnalis ⁊ iusta facta est·Q ſi ad sūmū bonū eligendū ⁊ amandū iusta facta est·aut talis ad hoc facta est·ut aliqñ assequeret qđ amaret ⁊ elgeret·aut non·Sed ſi ad hoc iusta facta nō est·ut aliqđ qđ sic amat ⁊ eligit·assequat'·frustra facta ē talis ut sic illud amet ⁊ eligat·nec vlla erit racō·cur illud asse qui debeat aliqñ·Quādiu ğ amando ⁊ eligendo sūmū bonum iusta faciet ad qđ facta est·misera est·q' indigēs erit ğ volūtatem non habēdo qđ desiderat·qđ nimis absurdū est·Quaꝑpt' racōnalis nata iusta facta est·ut sūmo bono·i·deo fruēdo beata esset·Hō ğ qui rōnalis nata est factus est iustus ad hoc ut deo fruendo beatus esset·¶ Q hō nō moreret'·ſi nō peccasſ;· ca·ii·

QVod aūt talis factus sit ut necitate non moreret'·hinc facile ꝓbat'·q' ut iā diximꝰ·sapiētie ⁊ iusticie dei repugt ut cogeret mortē pati sine culpa·quē iustū ad eternam fecit btitudinē·sequit' ğ·ſi nunq̄ȝ peccasset·nūquā moreret'·

Q cū corpe cum quo viuūt in hac vita resurgit· ca·iii·

Unde apte quoque futura resurrectio mortuorum probatur. Quippe si homo perfecte restaurandus est, talis debet restitui qualis futurus erat si non peccasset. B. Aliter esse non potest. A. Quemadmodum ergo si non peccasset homo cum eodem quod gerebat corpore in incorruptibilitatem transmutandus erat, ita oportet cum restaurabitur cum suo in quo vivat in hac vita corpore restauretur. B. Quid respondebimus si quis dicat hoc fieri oportere de illis in quibus humanum genus restaurabitur, de reprobis vero non est necesse. A. Nichil hoc iustius aut convenientius intelligitur quam ut sicut homo si perseverasset in iusticia in anima et corpore eterne beatus esset, ita si perseverat in iniusticia totus similiter eterne miser sit.

Quod de humana natura perficiet deus quod incepit. Ca. iiij.

Sicut mihi de hijs satisfecisti. A. Ex hijs facile est cognoscere quoniam adhuc de humana perficiet deus natura quod incepit aut inuanum fecit tam sublimem naturam ad tantum bonum. At si nichil preciosius cognoscitur deus fecisse quam racionalem naturam ad gaudendum de se, valde alienum est ab eo ut ullam racionalem penitus perire sinat. B. Non potest aliter putare cor racionale. A. Necesse est ergo ut de humana natura quod incepit perficiat. hoc autem fieri sicut diximus nequit nisi per integram peccati satisfactionem quam nullus peccator facere potest. B. Intelligo iam necesse esse ut deus faciat quod incepit ne aliter quam deceat videatur a suo incepto deficere.

Quod quamvis sit necesse sit fieri, tamen non faciet cogente necessitate. et quod sit necessitas que aufert graciam aut minuit. et sit necessitas que auget. Ca. v.

Sed si ita est, videtur quasi cogi deus necessitate vitandi indecenciam ut salutem procuret humanam. Quomodo ergo negari potest plus hoc propter se facere quam propter nos. Aut si ita est, quam graciam illi debemus pro eo quod facit propter se. Quomodo etiam imputabimus nostram salutem eius gracie si nos salvat necessitate. A. Est necessitas que facienti graciam aufert aut minuit. et est necessitas qua maior beneficio gracia debetur. Cum enim aliquis ea necessitate cui subiacet invitus benefacit, aut nulla aut minor illi gracia debetur. Cum vero ipse sponte se necessitati benefaciendi subdit nec invitus eam sustinet, tunc utique maiorem beneficij graciam meretur. Non enim hec est dicenda necessitas sed gracia, quia nullo cogente illam suscepit aut servat, sed gratis. Nam si quod hodie sponte promittis cras

te datuꝝ·eadē cras voluntate das·q̄zuis nec̄e sit te cras redde
re ꝓmissū si potes·aut mentiri·nō min⁹ tñ tibi dꝫ ille ꝓ impen
so beneficiō cui das q̄m si non ꝓmisisses·qm̄ te debitorez ante
tps dacōis illi facere nō es coact⁹. Tale est cū quis sc̄e ɔūsacō
nis sponte vouet ꝓpositū· Quāuis nāqꝫ ꝑuare illud ex nec̄ita:
te post votū debeat ne apostate damnacōꝫ incurrat· ⁊ lꝫ cogi pos
sit seruare si nolit· si tñ nō inuit⁹ seruat qd̄ vouit· nō minus sꝫ
magis gr̄us ē deo q̄ꝫ si nō vouisset·qm̄ nō solū ɔmunē vitam sꝫ
etiā licenciā ei⁹ sibi ꝓpt̄ deū abnegauit·nec sancte viuē dicēd⁹
est necessitate· sꝫ eadē qua vouit libtate· q̄re multomagꝭ si de⁹
facit bonū homī qd̄ incepit· licet nō deceat eū a bono incepto
deficē· totū gr̄e debemus imputare ·qꝛ hoc ꝓpt̄ nos nō ꝓpt̄ se
nullius egēs incepit· Nō eñ illū latuit·qd̄ homo factur⁹ erat
cū illū fecit· ⁊ tñ bonitate sua illū creādo sponte se ut pficeret
inceptū bonū q̄si obligauit· Deniqꝫ deus nichil facit nec̄itate·
qꝛ nullo mō cogit̄ aut ꝓhibet̄ facere aliqd̄· ⁊ cū dicimus deum
aliqd̄ facere q̄si nec̄itate vitādi inhonestatē q̄m vtiqꝫ non timet
potius intelligendū ē·qꝛ sꝫ facit nec̄itate ꝑuande honestatis· Que
scꝫ nec̄itas·nō aliud est q̄ꝫ imutabilitas hōestatis eius quā a se
ip̄o nō ab alio hꝫ· ⁊ ideo ip̄ꝓpe dicit̄ necessitas· Dicamus tñ qꝛ
nec̄e ē vt bonitas dei ꝓpt̄ imutabilitatē suā pficiat de homine
qd̄ incepit·q̄zuis totū sit gr̄a bonū q̄ pfecit· B· Concedo·

Q satisfactōꝫ p quā saluat̄ homo nō possit facē n̄ deus homo· ca·vj

Hoc aūt fieri nequit·nisi sit q̄ soluat deo ꝓ pecca-
to hominis aliqd̄ mai⁹ q̄ꝫ om̄e qd̄ p̄ter deū est· B· Ita cō-
stat· A· Illū qꝫ qui de suo potit dare deo aliqd̄ qd̄ supet
om̄e qd̄ sub deo est·maiorem eē nec̄e ē q̄m om̄e quod deus nō
est· B· Nequeo negare· A· Nichil aūt est sup omne qd̄ deus n̄
est n̄ deus· B· Veꝝ est· A· Non g̊ pt̄ hanc satisfactōnem facē nisi
deus· B· Sic sequit̄· A· Sed nec facē illam dꝫ n̄ homo· Alioq̄n nō
satisfacit homo· B· Non videt̄ aliqd̄ iustius· A· Si g̊ sicut cōstat·
nc̄e est ut de hominibꝫ pficiat̄ illa supna ciuitas· nec hoc valet
esse n̄ fiat p̄dicta satisfactō·quā nō pt̄ facere nisi deus·nec debꝫ
nisi homo· nec̄e ē ut eaꝫ faciat deus homo· B· Benedictus deus
iam magnū q̄ddaꝫ inuenimus de hoc qd̄ querimus· ꝓsequere

igit ut incepisti· spero enim q deus adiuuabit R·

Q necce sit eundez ipm ee pfectu hoiez et pfectu deu ca· vij

Inuestigandu nuc est quo ee possit deus homo· Diuina enim natura et humana no possut inuicem mutari· vt diuina fiet humana· aut humana diuina· nec ita misceri· vt qdaz tercia fit ex duabus q nec diuina fit oino nec huana· Deniqz si fieri posset ut altera in altera couerteret· aut esset tantu deus et non homo· aut solu homo et no deus· aut si miscerent ita ut fieret ex duabus corruptis qdaz tercia· qmadm de duobus indiuiduis aialibus diuisarum spez masculo et femia nascit tcium· qd nec patris integra nec matris fuat natam· sz ex vtqz tciam mixta· vt nec homo esset· nec deus· Non igit pot fieri homo deus que querimus ex diuina et humana nata aut 9usione altius in altera· aut corruptiua mixtioe vnius in tciam· qz h fieri nequnt· aut si fieri valerent nichil ad hoc qd qrimus valerent· Si aut ita quolibz mo 9iugi dicut hee due nate integre ut tn alius sit homo alius deus· et no ide sit deus q et homo· impossibile e ut abo faciant q fieri nece est· Nam deus no faciet· qz no debebit· et homo no faciet· qz n potit· Vt g h faciat de9 ho nece e eunde ipm ee pfectuz deum et pfectu homine q hanc satisfactonem facturus e· qm eam face no pt· n verus deus· nec dz nisi verus homo· Quoniam g seruata integtate vtusqz nate nece est inueniri deum hominem· no min9 est nece has duas natas integs 9uenire in vna psonam queadm corpus et anima ronalis 9ueniut in vnu hominem· qmalit fieri neqt· ut ipe ide sit pfectus deus et pfect9 ho·

Q ex genere ade et de vgine feina deu opteat assume homine·

Restat nuc qrere vnd et qmodo assumet deus ca· viij humana nataz· Aut enim assumet eam de adam· aut faciet nouu hominem quemadm fecit adam de nullo alio homine· Sed si nouu hominem facit no ex ade genere· no ptinebit ad genus humanu qd natu e d adam· Quare no debebit satisfacere p eo· qz n erit de illo· Sicut enim rectu est ut p culpa hois homo satisfaciat· ita nece est vt satisfaciens ide sit qui peccator· aut ei9dem generis· Alit naqz nec adam nec genus ei9 satisfaciet p eo· Ergo sicut de ada et eua peccatu i oms homies ppagatu e

ita nullus nisi vel ipsi vel q̄ de illis nascit̄ ꝑ peccato hoim̄ satis
facē debet. Q̄m ḡ illi neq̄unt. necesse est ut de illis sit q̄ h̄ faciat
Amplius. sicut adam ⁊ totū genus eius p se stetis ⁊ sine sustē-
tacōe altius create. si nō peccasset. ita optꝫ ut si idē gen⁹ resurgit
post casū. p se resurgat ⁊ releuet. Nā p quēcūqꝫ in statū suū re-
stituat. p illū utiqꝫ stabit. p quē statū suū recupabit. Deus etiā
qn̄ humanā natam pmitus fecit in solo adā. nec feminā ut de
utroqꝫ sexu multiplicarent̄ hoies facē voluit nisi de seipso. ap-
te mōstrauit se nō nisi de adā voluisse facē. qd̄ de nata huāna
factur⁹ erat. Quapꝑt si gen⁹ ade p aliquē releuat̄ hoiem. q̄ non
sit de eodē gn̄e. non in illā digtatē quā habituꝝ erat. si nō pec
cass adā. ⁊ ideo nō integre restaurabit̄. ⁊ dei ꝓpositū defiçē vi
debit̄. que duo incōueniētia sūt. Ergo necesse est ut de adā as-
sumat̄ homo p quē restaurandū est gen⁹ ade. B. Si rōeꝫ seq̄m
sic ꝓposuim⁹. h̄ ineuitabilit̄ optꝫ eē. A. Inuestigem⁹ nūc utrū
assumenda sit a deo nata homis de pr̄e ⁊ matre. sic sūt alij ho-
mīes. aut de viro sine femia. aut de femīa sine viro. Nā ī q̄cūqꝫ
modo ex hijs trib; modis sit. de adā ⁊ eua erit. d̄ quib; est oīs
homo utriusqꝫ sexus. nec aliq̄s modus ex istis trib; facilior ē
deo q̄ȝ alij. ut eo mō potius debeat assumi. B. Bene ꝓcedis. A.
Veꝝ. nō est opus multo labore ut ostēdat̄. qꝛ mūdius ⁊ hone
stius ꝓcreabit̄ hō ille de solo viro vel femia q̄ȝ de ꝯmixtione
utriusqꝫ. sicut oēs alij filij hoim̄. B. Sufficit. a. Aut ḡ de solo viro
aut de sola femīa assumēd⁹ est. b. Aliūde nō pot̄. a. Quatuor
modis pt̄ deus hominē facē. videlicꝫ. aut de viro ⁊ de femina.
sic assiduus mōstrat usus. aut nec de viro nec d̄ femīa. sic crea
uit adā. aut de viro sine femīa. sic fecit euā. aut de femina sine
viro qd̄ nōdū fecit. Ut igit̄ hunc modū ꝓbet deus sue subiacē
potati. ⁊ ad hoc ipm̄ opus dilatū eē. nil ꝯueniētius q̄ȝ ut femīa
sine viro assumet illū hominē quē q̄rim⁹. Veꝝ aūt de virgine
aut de nō virgie digni⁹ hoc fiat. nō est opus disputare. ſ sine
omī dubitacōne asserēdū est. qꝛ de virgine deū hominē nasci
optꝫ. b. Scd̄m placitū cordis mei loq̄ris. A. Est ne hoc solidū
qd̄ dixim⁹. aut vanū aliq̄d sic nubes. qd̄ dixisti infideles nobis
obicē. B. Nichil solidius. a. Pinge igit̄ nō sup fictā vanitatē.

sed sup solidā veritatē · ꝛ dic q valde ꝯuenit ut q̄zadmodū ho
minis pctm ex cā nr̄e dānacōis ꝑncipiū sūpsit a femīa · ita me:
dicina pctī · ꝛ cā nr̄e saluacōis nascat de femina · ac ne mulieres
desperēt se ptinē ad sortē beatoꝝ · qm̄ de femina tm̄ malū pro
cessit · optz ut ad reformandā spem eaꝝ de muliere tm̄ bonū ꝓ
cedat · Pinge ꝛ hoc · si virgo erat que cā fuit hūano gn̄i totius
mali · multomagis decet ut vgo sit q̄ cā erit totius boni · Hoc q̄
pinge · si mulier quā fecit deus de viro sine femina facta est de
vgine · ꝯuenit valde ut vir q̄ quī fiet de femīa sine viro · fiat d
virgine · s; de picturis que pingi pn̄t sup hoc · q deus homo
de virgīe muliere nasci debet · ista nūc sufficiāt · b · Valde pulcre
et rōnabiles sūt iste picture · A ·

Q necc̄ sit verbū solū ꝛ hominē in vna ꝯuenire ꝑsona · ca · ix ·

Nunc q̄ q̄rendū est in qua ꝑsona deus quī est tres ꝑso
ne hominē assumat · plures eñ ꝑsone nequnt homīez
eūdē assumē in vnitatē ꝑsone · quare in vna tm̄ ꝑsona
hoc fieri necc̄ est · s; de hac vnitate ꝑsone dei ꝛ hoīs in qua per
sona dei hoc magis fieri opteat · in epl̄a de incarnacōe verbi ad
dn̄m papā vrbanū directa q̄ntū ad p̄n̄tē inuestigacōz sufficē
puto · locut⁹ sū · b · Breuit̄ tm̄ hic pinge cur potius filij ꝑsona de:
beat incarnari q̄m p̄ris aut sp̄ūs sancti · A · Si q̄libet alia ꝑsona
incarnaret̄ · erunt duo filij in trinitate · fili⁹ sc; dei quī ꝛ ante in
carnacōz fili⁹ est · ꝛ ille quī p incarnacōz fili⁹ erit virginis · ꝛ erit
in ꝑsonis q̄ sp equales eē debent ineq̄litas s̄m dignitatē natiui
tatū · Digniorē nāq natiuitatē habebit natus ex deo q̄z natus
ex virgine · Itē si pat̄ fuerit incarnat⁹ erūt duo nepotes in trini:
tate · q pat̄ erit nepos parentū virginis · ꝛ verbū cū nichil ha:
beat de hoīe · nepos tm̄ erit virginis · q filij eius erit filius · que
oīa incōuenientia sūt · nec incarnacōz verbi ꝯtingūt · Est ꝛ aliud
cur magis ꝯueniat icarnari filio · q̄z alijs ꝑsoīs · q ꝯuenient⁹ sonat
filiū supplicare p̄ri q̄z aliā ꝑsonā alij · Itē hō ꝓ q̄ erat oratur⁹ · ꝛ
diabol⁹ quē erat expugnatur⁹ · ambo falsā silitudinē dei ꝓpriā p
volūtatē p̄sūpserant · Vnde q̄si spāli⁹ adūsus ꝑsonā filij peccaue
runt · q̄ vera p̄ris silitudo credit̄ · Illi itaq cui speciali⁹ fit iniu:
ria ꝯuenient⁹ attribuit̄ culpe vindicta aut indulgētia · Quapꝓpt

cum nos ratio ineuitabilis pduxerit ad hoc ut necesse sit di-
uinam et hūanam naturaz in unā conuenire psonam· nec hoc
fieri possit in pluribꝰ psonis dei· ꝛ hoc ꝯuenientiꝰ fieri pateat in
psonā verbi q̄z in alijs· necesse est verbum deum ꝛ hominem
in unā ꝯuenire psonam· B· Sic est· Hec est via qua me ducis
vndiqꝫ munita racōne· ut neqꝫ ad dexteram neqꝫ ad sinistram
videā ab illa me posse declinare· A· Non ego te duco· sed ille d̄
quo loquimur· sine quo nichil possumus nos ducit· vbicūqꝫ
viam v̄itatis tenemus·

Q𝔲idem homo non ex debito moriatur ꝛc· Capl̄m· x·

Vtrū autez ille homo moriturus sit ex debito· sicut oms
alij hoīes ex debito moriuntur· inuestigare debemus
Sed si adam moriturꝰ non erat si non peccasset· multo-
magis iste mortē pati non debebit· in quo pctm̄ eē nō poterit
qꝛ deus erit· Noso· In hoc volo aliquantulum morari· siue eñi
dicatur posse siue non posse peccare· in vtroqꝫ michi non par-
ua nascit̄ questio· Nam si peccare non posse dicit̄ difficile credi
debere videt̄· vt eñi aliq̄ntulū loquar· nō quasi de illo qui nūq̄z
fuerit sic hactenꝰ fecimꝰ· ſꝫ velud d̄ eo quē ꝛ cuiꝰ facta nouimꝰ
q̄s neget illū m̄lta potuisse facē q̄ pctā dicimꝰ· Quippe ut alia
taceam· qūo dicemus eū nō potuisse mentiri qd̄ sp̄ pctm̄ ē· Cū
eñi dicat iudeis de p̄re· si dixero qꝛ nescio eum ero similis vob̄
mendax· ꝛ int̄ h̄ verba dicat nescio eū· q̄s eū dicet easdez tres
neq̄uisse pferre dcōes sine alijs v̄bis· ut sic dicēt qꝛ nescio eū
Q̄ si faceret ut ipe ait esset mendax· qd̄ē esse peccatorez· Quare
qm̄ hoc potuit· peccare potuit· A· Et hoc dicere potuit· ꝛ peccaē
non potuit· B· Hoc ostende· A· Omnis potestas sequitur vo-
luntatem· Cum eñi dico qꝛ possum loqui vel ambulare· sub-
audit̄· si volo si eñi ñ intelligitur volūtas· n ōē ptās sed neces-
sitas· Nā cū dico· qꝛ volēs possū t̄hi aut vinci· non est hec mea
ptās· ſꝫ necitas ꝛ ptās alteriꝰ· Quippe ñ est aliud possum trahi
vel vinci· q̄z alius me trahere vel vincere potest· Possumꝰ ita-
qꝫ dicere de cristo· qꝛ potuit mentiri· sed subaudit̄ si vellet· Et
q̄niā mentiri ñ potuit volēs· nec potuit velle mētiri· nō minus
dici pot̄ nequisse mentiri· sic itaqꝫ potuit ꝛ nō potuit mentiri·

B· Nunc redeamꝰ ad inuestigandū de illo quasi nondū sit sic
incepimꝰ· Dico ergo si peccare nō poterit· qꝛ sicut dicis non po
terit velle· ex necessitate seruabit iusticiā· quare nō ex libtate ar-
bitrij iustus erit· que igit̄ grā illi ꝓ iusticia sua debebit̄· Sole-
mus nāqꝫ dicere deū idcirco fecisse angelū ⁊ hominē tales qui
peccare possent· quatenꝰ cū possent deserē iusticiā· ⁊ ex libertate
seruarent arbitrij graciam· ⁊ laudem merent̄· que illis si ex neces-
sitate iusti essent non deberentur· A· Nonne angeli qui modo
peccare neq̄unt· laudandi sūt· B· Sūt vtiqꝫ· qꝛ hoc quod modo
non pñt· meruerūt qꝛ ꝯ potuerūt ⁊ nolunt· A· Quid dicis de
deo qui peccare non potest· nec hoc meruit ꝑ potātē peccandi
qꝛ non peccauit· nonne laudādus est ꝓ iusticia sua· B· Hic vo
lo ut respōdeās ꝓ me· Nam si dico eum nō esse laudandū· scio
me mentiri· Si autē dico laudandū· timeo infirmare rōeꝫ quā
dixi de angelis· A· Angeli non sūt laudādi de iusticia sua· qꝛ pec
care potuerūt· ſ; qꝛ ꝑ hoc q̊dāmodo a se hñt qꝛ peccare neq̄ūt·
in quo aliq̄tenꝰ similes sūt deo· qui a se habet quicq̇d habet·
Dicit̄ enī dare aliq̇d qui nō aufert qñ pot· ⁊ facere eē aliquid·
q̇ cum possꝫ idipm̄ facere non esse· non facit· sic itaqꝫ cū angelꝰ
potuit auferre sibi iusticiā· ⁊ non abstulit· ⁊ facē se nō eē iustū·
et non fecit· recte asserit̄ ipē sibi dedisse iusticiā· qꝛ creatā eam
alit̄ a se hr̄e nequit· ⁊ idcirco laudandus est de sua iusticia· nec
necītate ſ; libertate iustus est· qꝛ imꝓprie dicit̄ necītas· vbi nec
coactō vlla est· nec ꝓhibicō· Quapꝑt· cū deus pfecte habet a
se quicq̇d habꝫ· ille maxime laudandꝰ est· de bonis que habꝫ ⁊
seruat nō vlla necītate· ſ; sicut sup̄ dixi ꝓpria ⁊ etna immutabi-
litate· Sic g̊ homo ille qui idē ipē deus erit· qm̄ oīne bonū qd̄
ipē habebit a se habebit· non necītate ſ; libtate· ⁊ a seipō iustus
et idcirco collaudādus erit· Quāuis enī hūana natā a diuina
habeat qd̄ habebit· idem tñ ipē a seipō· qm̄ due natē vna pso-
na erunt· habebit· B· Satisfecisti michi ex ꝯ· ⁊ apte video qꝛ et
peccare non potit· ⁊ tñ laudandꝰ erit de iusticia sua· Sed nunc
querendū existimo· cum deus talem possit facere hoīeꝫ· cur nō
tales fecit angelos· ⁊ duos pmos homines ut similit̄ peccare
non possent· ⁊ de iusticia sua laudādi essent· A· Intelligis quid

dicas · B· Video michi intelligere · et idcirco cur eos tales non
fecit quero · A· Quia nec debuit nec potuit fieri · ut unusquisque il
lorum esset idem ipse qui deus · sicut de hoīe isto dicemus · Et si q̄
ris cur non vel de tot quot sunt psone dei · vel saltē d̄ uno hoc
fecit · respondeo · quia racō tūc fieri nullatenus hoc exigebat · sed om
nino quia deus nichil sine racōne facit phibebat · B· Erubesco quod
hec quesiui · Dic que dicturus eras · A· Dicamus ergo · quia mo
ri non debebit · quia non erit peccator · B· Concedē me oportet · A·
Quod moriatur ex sua ptāte · et quia mortalitas nō ptīeat ad purā hoīs

Nunc autem restat indagare utrū possit mori natura. ca. xi
secundum hūanā naturā · Nam secundum diuinā semper incorruptibilis
erit · B· De hoc cur dubitare debemus cū ipse verus homo futurus
sit · et oīs homo naturaliter mortalis sit · A· Non puto mortalitatē ad
purā sed ad corruptā hoīs naturā ptinē · Quippe si nūquam peccasset
homo · et immortalitas ipsius immutabiliter firmata esset · nō tamen minus homo
esset verus · et quando mortales in incorruptibilitatē resurgent · non
minus erūt veri hoīes · Nam si ptinēt ad veritatē hūane nature
mortalitas · nequaquam posset homo esse qui eēt immortalis · Non ergo
ptinet ad sinceritatē hūane nature corruptibilitas siue incorrup
tibilitas · quoniam neutra facit aut destruit hoīem · sed alia valet ad eius mi
seriā · alia ad eius beatitudinem · Sed quoniam nullus est homo qui nō mo
riatur · idcirco mortale ponitur in hoīs diffinicōne a philosophis · qui nō credi
derūt totū hoīem aliquando potuisse · aut nō potuisse nō eē immortalē ·
Quare nō sufficit ad mōstrād illū hoīem mortalē eē sed quia verus homo
erit · B· Quere ergo tu aliā rōnem · quia ego illā nescio · tu ne scis · qui illū
probet posse mori · A· Dubiū nō ē · quia sicut deus erit · ita oīpotens erit · B·
Verum ē · A· Si ergo volet poterit aīam suā ponē · et iterum sumē · B· Si hoc nō
poterit · nō videtur quod sit oīpotens · A· Poterit ergo nūquam mori si volet · et poterit mo
ri et resurgē · Siue autē aīam suā ponat nullo alio faciēte · siue alius hoc
faciat ut eā ponat ipso pmittēte quantū ad ptātē nihil differt · B· Nō
ē dubiū · A· Si ergo voluit pmittē poterit occidi · et si noluit nō poterit ·
B· Ad hoc nos indeclinabiliter perducit racō · A· Racō quoque nos docu
it · quia oportet eum maius aliquod habere quam quicquid sub deo
est quod sponte det et non ex debito deo · B· Ita est · A· Hoc au
tem sub illo nec extra illum inueniri potest · Boso · Verum est

A· In ipso igit̃ inueniendũ est· b Sic sequit̃· A· Aut igit̃ se ipm̃
aut aliquid de se dabit ei· b Nõ possũ alit̃ intelligẽ· a· Querẽdũ
nũc est cuiusmodi esse debebit hec datio· Dare nanqȝ se non po
terit deo· aut aliq̃d de se q̃si nõ hñti vt suus sit· quoniã omnis
creatura dei est· b· Sic est· a· Sic ergo intelligenda est hec datio·
qꝛ aliquo modo ponet se ad honorem dei· aut aliq̃d de se· quo
modo debitor nõ erit· b· Ita sequit̃ ex sup̃dictis· a· Si dicimus
q dabit se ipsũ ad obediendũ deo· ut pseuerãter seruãdo iusti-
tiam subdat se volũtati eius· nõ erit hoc dare· qd̓ deus ab illo ñ
exigit ex debito· Omis eñ rõnalis creatura debet hanc obedi
entiã deo· Sꝫ hoc negari neq̃t· Alio itaqȝ mõ oꝫ vt det se ipm̃ deo
aut aliq̃d de se· b· Ad hoc nos impellit ratio· a· Videamus si for
te hoc sit dare vitã suã· siue ponere animã suã· siue tradere se ip-
sũ morti ad honorem dei· hoc eñ ex debito nõ exigit deus ab il-
lo· Quoniã nanqȝ nõ erit peccatũ in illo· nõ debebit mori· sic di-
ximus· b Alit̃ neq̃o intelligere· a· Consideremus adhoc· vtꝝ sic
rõnabilit̃ ꝯueniat· b· Dic tu ⁊ ego libent̃ audiã· a· Si homo p su
auitatẽ peccauit· an nõ ꝯuenit· ut p asperitatẽ satisfaciat· ⁊ si tã
facile victus est a diabolo· vt deũ peccando exhonoraret· ut faci-
lius nõ posset· nonne iustũ est ut homo satisfaciens ꝓ peccato
tanta difficultate vincat diabolum ad honorem dei· vt maiori
nõ possit· An non ẽ dignũ quatenus qui se sic abstulit deo pec
cando· ut se plus auferre non posset· sic se det deo satisfaciẽdo ut
magis se ñ possit dare· b· Non est aliquid rõabilius· a· Nichil
aũt asperius aut difficilius potest ad honorem dei sponte ⁊ nõ
ex debito pati q̃m mortem· ⁊ nullatenꝰ se ipsum potest homo
dare magis deo q̃ꝫ cum se ad honorẽ illius morti tradit· b· Ve-
ra sũt omĩa hec· a· Talem igitur oportet esse qui ꝓ peccato hoĩs
satisfacẽ volet ut mori possit si velit· b· Video plane illũ hoiem
quẽ q̃rimꝰ talẽ esse optẽ· q nec ex necitate moriat̃ qꝛ omĩpotẽs
erit· nec ex debito quia non tãquam peccator erit· ⁊ mori pos-
sit ex libera voluntate· quia necessarium erit· a· Sunt ⁊ alia mul-
ta· cur eum valde conueniat hominum similitudinem ⁊ conu-
sacionem absqȝ peccato habẽ· q facilius ⁊ clariꝰ p se patent i eiꝰ
vita ⁊ opibꝫ· q̃ꝫ velud añ expimẽtũ sola rõne mõstrari possint

Quis enim explicet q̄m necessarie q̄m sapienter factum est. vt ille qui homines erat redempturus. et de via mortis et pdicō nis ad viam vite et beatitudinis reducturus cū hominibus conuersaret. et in ipa conuersacione cū eos doceret vbo qualiter viuere deberent. seipm exemplum prebet. Exemplum aūt seipm quomodo daret infirmis et mortalibus. ut ppt iniurias aut ꝯtumelias. aut dolores. aut morte. a iusticia nō recederent. si ipm h omnia sentire non agnoscerent. B. Omnia patenter h ostendunt eum mortalem et incōmodoꝝ nostroꝝ esse participem oportere. Sed hec omnia miserie nr̄e sunt. Nūquid ergo erit miser. A. Nequaquam. Nam sicut ad beatitudinem non ptinet cōmodum quod habet quis contra voluntatem. ita non est miseria apphendere sapient nulla necessitate aliquod incōmodum secundū voluntatē. B. Concedendum est.

Q cum alijs infirmitatibus nr̄is ignorātiam nō habet ca. xiij

Rursum in hac similitudine quam habere debet cum hominibus. dic vtꝝ ignorantiam q̄ꝫ sicut alias infirmitates nr̄as habiturus sit. A. Quid dubitas de deo vtꝝ sit omnia sciens. B. Quāuis sit immortalis futus ex diuina natā. mortalis tn̄ erit ex hūana. Nā cur sicut n̄ potit homo ille eē vere ignorans sicut vere mortalis erit. A. Illa hominis assūpcio in vnitatē psone dei nō nisi sapient a sūma sapia fiet. Et ideo nō assumet in hoīe qd̄ nullo mō vtile. ſ valde noxiū ē ad opꝰ qd̄ idē hō facturꝰ ē. Ignorātia nāꝫ ad nl̄ vtilis esset. ſ ad multa noxia. Quō em̄ tot et tanta opa q̄ facturꝰ ē. faciet sine inmensa sapia. aut quō illi credēt hoīes si eū sciēt nesciū. Si at nesciēt. ad qd̄ erit illi vtilis illa igrātia. Denū si nichil amat nisi qꝺ cognoscit. sicut nichil erit boni qd̄ non amet. ita nullū bonū erit qd̄ ignoret. Bonū aūt nemo pfecte nouit nisi q̄ illud a malo scit discernere. Hanc q̄ꝫ discrecōꝫ nullus scit facē q̄ malū igrat. Sic igit ille de q̄ loqmur oē pfecte scit bonū. ita nullū igrat malū. Omnem ꝫ habꝫ sciam. q̄muis eam publice i hominū ꝯūsacōe nō ostendat. B. Hoc i maiori etate ita videtur sicut dicis. ſ in infantia sicut n̄ erit tempꝰ congruū ut in illo appareat illa sapientia. ita non erit opus. et ideo nec congruum ut illam habeat

R. Nonne dixi q2 sapient fiet illa incarnacō. Sapient namq3 assu:
mit deus mortalitatē. q2 sapient et valde utilit utet. Ignoranti:
am vero nō potīt assumē sapient. q2 nūquā ē utilis. sz sp noxia
nisi forte cū p eam mala volūtas q̄ nūquā i illo erit ab effectu
restringit. Nam et si aliqñ ad aliud nō nocet. h solū tamē nocet
q2 sciencie bonū aufert. Et ut breuit absoluam qd q̄ris. ex quo
ille homo erit plen9 deo. sp in seipo erit. unde nūq3 erit sine ei9
potētia et fortitudine et sapia. D. Quamuis hoc in xpo semper
fuisse non dubitarē. ideo tñ q̄siui ut de h racōnez audirem. Se:
pe namq3 aliqd esse certi sumus. tñ hoc racōne pbaē nescimus
Quomodo mors xpi p̄ualet numero et magtudini pcōz oim

Nunc rogo ut doceas me quō mors ei9 p̄ualeat ca. xiiij
numero et magtudini pctōz oim. cū unū qd putam9
leuissimū pcm tā infinitū mōstres. ut si numer9 obtē:
dat infinit9 mūdoz q̄ sic pleni sint creaturis sicut ē iste. nec pos
sint seruari qn r̄ digant in nichilū. nisi faciat aliqs aspectū unū
9 voluntatē dei. nō tñ fieri debeat. R. Si esset p̄sens homo ille.
et qs eēt scires. et diceret tibi. nisi occideris hominē hūc pibit
mūdus iste tot9. et q̄cquid deus nō ē. faceres h p ꝯsuāda oīa
alia nata. D. Nō facerē eci si infinit9 nūs mundoz obtēderet
R. Quid si itez tibi diceret. aut eū occides. aut oīa peccata mū
di veniēt sup te. D. Respondere me pot9 alia oīa velle peccata
suscipe. nō solū hui9 mūdi. q̄ fuert et q̄ futa sūt. sz q̄cūq3 sup hoc
cogitari possūt q̄m istd solū. Qd nō solū de occisione ei9. sz de
qualibz pua lesiōe q̄ illū tāgeret respōdere me existio nō debē.
R. Recte existimas. Sz dic michi cur ita cor tuū iudicat ut plus
horreat unū peccatū in lesiōe hui9 homis q̄z oīa alia q̄ cogitari
possūt. cū oīa q̄cūq3 pcta fiūt 9 illū sūt. D. Qm pcēm qd i pso
nā ei9 fit inpabilit supat oīa illa q̄ ex psonā illi9 cogitari pos:
sūt. R. Quid dices ad h. q2 sepe libent aliqs patit q̄sdā in sua p
sona molestias ne maiores paciat in reb9 suis. D. q2 de9 n̄ eget
hac paciencia c9 ptāte cūcta subiacent. sicut tu supra cuidam
mee interrogacōni respōdisti. R. Bene respōdes. Vidē9 g̃ q2 vio
lacōni vite corpalis hui9 homis nulla inmēsitas l multitudo
peccatoz extra psonam dei compari valet. D. Aptissimum est

A·Quantū bonū tibi videt cuiꝰ intemptō tam mala est· B· Si
omne bonū tam bonū est q̄m mala est eius destructō· plus est
bonū incōpabilit q̄ȝ sint ea pctā mala· que sine estimacōne su;
pat eius interemptio· A· Verꝫ dicis· Cogita et̄ ꝙ pctā sūt ita odi
bilia· q̄ntū sūt mala· ⁊ vita ista tm̄ amabilis· quātū est bona· vn̄
sequit̄ ꝙ vita ista plus est amabilis q̄m sint pctā odibilia· B·
Non possū hoc intelligē· a· Putas ne tm̄ bonū tā amabile pos;
se sufficē ad soluēdū qd̄ debet̄ ꝓ pctīs totius mūdi· b· Imo plꝰ
pot̄ in infinitū· a· Vides ḡ quō vita hec vincat omīa pctā· si ꝓ
illis det̄· B· Apte· a· Si ḡ dare vitam est mortē accipe· sic datio
huiꝰ vite p̄ualȝ omībꝫ oīum pctīs· ita ⁊ acceptō mortis· b· Ita
eē de omibꝫ pctīs· que psonā dei nō tangūt ꝯstat·

Quō mors eius deleat pctā pimentiū eum· ca· xv·

Sed nunc video aliud querendū· Nā si tam malū est eū occidere· q̄m bona est vita eius· quō potest mors eius supare ⁊ delere pctā eoꝝ qui eum occiderūt· aut si alicuius pctm̄ eoꝝ delet· quō pot̄ alioꝝ q̄ȝ hominū aliqd̄ delere· Credimꝰ em̄· q̄ ⁊ multi ex illis saluati sūt· ⁊ innūabiles alij saluant̄· a· Hanc q̄stionē soluit aplus qui dixit· ꝙ si cognouissent nūquā dn̄m glorie crucifixissent· Tantū nanq̄ȝ differt· scient̄ factū pctm̄· ⁊ qd̄ p ignorātiā fit· ut malū qd̄ nūquā facere possēt· ꝓ inuietate sua si cognosceret̄· veniale sit q̄ ignorant̄ factū ē· Deum em̄ occidere· nullus homo vnquā scient̄ saltē velle posset· ⁊ ideo qui occiderūt ignorant̄· non in illud infinitū pctm̄· cui nulla alia pctā cōpari pn̄t ꝓruerūt· Nam non ꝯsiderauimꝰ eius magnitudinē ad videndū q̄ȝ bona eēt vita illa ſm hoc ꝙ ignorant̄ factū est· ſ; quasi scient̄ fieret ꝙ nec vnquā fecit aliq̄s nec facere potuit· b· Rōnabilit̄ interemptores xp̄i ad veniā pctī sui ptingere potuisse mōstrasti· a· Quid iam queris ampliꝰ· Ecce vides quō rōnabilis necessitas ostēdat ex hominibꝫ pficiēdā esse supnā ciuitatē· nec hoc posse fieri nisi p remissiōeȝ pctōꝝ· quā hō nullus hr̄e pot̄ nisi p hominē· qui idē ipe sit deus· atq̄ȝ morte sua hoies pctōres deo recōcilier· Apte ḡ inuenimꝰ xp̄m q̄ȝ deū ⁊ hoieȝ ꝯfitem̄· ⁊ mortuū ꝓpt̄ nos· Hoc aut̄ absq̄ȝ omī dubietate cogito· cūcta q̄ ipe dic̄ ċta eē· q̄m deus mētiri nequit

et sapient᷑ esse facta q̄ fecit deus·dubitādū nō est·q̄uis nō eoꝝ
rō intelligat᷑ a nobis·b·Veꝝ est qd̓ dicis·nec aliq̄ten⁹ qd̓ dixit
esse veꝝ·aut qd̓ fecit rōnabilit᷑ esse factū dubito·ſ3 hoc postulo
ut qd̓ q̄ſi nō debē·aut nō posse fieri videt᷑ infidelibꝫ ī fide xp̄ia-
na·ſ3 michi qua rōe fieri debeat aut possit apias·nō ut me ī fi-
de ꝯfirmes·ſ3 ut ꝯfirmatū v̓itatis ip̄ius intellectu letifices·

Quare deus de massa peccatrice assūpsit hoīem sine pctō ꝛ de saluacōe ade ꝛ eue. ca·xvj·

Va ꝑpt sic coꝝ que sup̄ dicta sūt racōez apuisti·sic peto
ut eoꝝ que sū adhuc q̄surus⁹ rōez ostēdas·Primū sc3·
q̄lit᷑ de massa peccatrice·i·de hūano gn̄e qd̓ tot᷑ infectū erat pctō
hoīez sine pctō·q̄ſi azimū de fermēto de⁹ assūpsit·nā l3 ipa hoīs
eiusdē ꝯcepcō mūda sit ꝛ absq3 carnalis delectacōis pctō·vir
go tn̄ ip̄a vnde assūptus est·in iniq̄tatibꝫ ꝯcepta est·ꝛ in pecca
tis ꝯcepit eam mat᷑ eius·ꝛ cū originali pctō nata est·qm̄ ꝛ ip̄a
in adā peccauit·in q̊ oīs peccauerunt·R·Postq̄3 ꝯstat hoīez il-
lū deū ꝛ pctōꝝ eē recōciliatorē·dubiū nō ē eū oīno sine pctō
esse·hoc aūt eē nō valet·nisi absq3 pctō de massa peccatrice sit
assūptus·Qua v̓o rōne sapientia dei hec facit si non possum⁹
intelligē·nō debem⁹ mirari·ſ3 cū venacōne tolerare aliquid eē
in secretis tāte rei qd̓ ignorem⁹·Quippe mirabili⁹ deus restau
rauit hūanā natūrā q̄3 instaurauit·Equalit᷑ enī vtrūq3 deo fa-
cile est·ſ3 homo anq̄ā esset nō peccauit ut fieri nō deberet·post
q̄m vero factus est peccādo meruit·ut qd̓ ꝛ ad qd̓ fact⁹ erat p
deret·q̄uis nō pdiderit oīno q3 fact⁹ erat ut esset qui puniret᷑·
aut cui deus miseret᷑·Neutꝝ enī hoꝝ fieri posset·si in nichilū re
dact⁹ esset·Tāto ḡ mirabili⁹ deus illū restituit q̄3 instituit·quā-
to hoc de peccatore contra meritum illud non de peccatore nec
ꝯtra meritū fecit·quātum etiam est deū ꝛ hoīem sic in vnū cō-
uenire·ut suata integritate vtriusq3 nature·idē sit homo qui
deus·Quis ḡ p̄sumat cogitare·qualit᷑ huānus intellect⁹ valet
penetrare·q̄m sapienter q̄3 mirabilit᷑·tam inscrutabile opus fa
ctū sit·b·Assentio·q2 null⁹ hō pot᷑ in hac vita tm̄ secretū apire
nec peto ut facias qd̓ null⁹ hō facē pt᷑·ſ3 tm̄ q̄tū potes·plus enī
psuadeb᷑ altiores ī hac re rōes laté si aliq̄3 te vidē mōstrauis q̄3

si te nullam in ea racōnem intelligere nichil dicendo pbaueris
A· Video me ab importunitate tua non posse liberari· s; si aliq̄
tenus potero qd postulas ostendere gracias agam⁹ deo· Si ve
ro nō potero sufficiant ea que pbata sūt· Cū eni cōstat deū ho
minē fieri oportere· dubiū non est sapiam illi non deesse ut h si
ne peccato fiat· B· Sic libent accipio· A· Oportz vtiq; ut illa redēp
cio quā xp̄s fecit pdesset nō solū illis q eo tpe fuerūt· s; et aliis
Sit eni rex aliquis cui totus pplus sue cui⁹dā ciuitatis sic pec
cauit excepto vno solo· q tn̄ de illoꝝ ē gn̄e· ut nullus eoꝝ facē
possit· vn̄ mortis dānacōz euadat· Ille aūt q solus ē innocēs· tā
tā apd regē hz gr̄ā ut possit· ⁊ tātā dilcōez erga reos ut velit
oēs q suo credēt cōsilio rcōciliare q̄dā seruicio valdi ipi regi placito
qd factur⁹ ē die sc̄m volūtatē regis statuto· Et qm̄ n̄ oēs pn̄t q
rcōciliādi sūt ad diē illā cōueīre· cōcedit rex ppt magn̄tudinē illi⁹
seruicij· vt q̄cūq; vl' an̄ vel p⁹ diez illā cōfessi fuerit se velle p illd
opus qd de ea die fiet veniā ipetre· ⁊ ad pactū ibi cōstitutū ac
cedere ab omni culpa sint absoluti pterita· ⁊ si cōtigerit ut post
hanc veniam iterum peccent· si digne satisfacere ⁊ corrigi de
inceps voluerit· p eiusdē pacti efficaciā itm veniā rcipiāt· sic tn̄
vt null⁹ palaciū ei⁹ igrediat donec sc̄m sit h vn̄ culpe relaxant·
Scdm hāc silitudiez· qm̄ nō potuerūt oēs hoies q saluādi erāt
pn̄tes eē qn̄ redēpcōz illā xp̄s fec tāta fuit vis in ei⁹ morte· ut et
i absentes l' loco ul' tpe ei⁹ ptēdat effc̄us· Q aūt nō solū pn̄tib;
pdesse debeat· hinc facile cognoscit· qz non tot presentes eius
morti esse potuerūt· quot ad supne ciuitatis constructōnē ne
cessarij sūt· etiam si oms̄ qui eiusdem mortis tempore vbicūq;
erāt ad illaz redempcōz admitterēt· Plures eni sūt demones q̄z
de quibus restaurādus ē numerus eoꝝ· ea die viuerēt homi
nes· Nec credēdū est ex q̄ fact⁹ ē hō vllū tps fuisse· q mūd⁹ iste
cum creaturis q facte sunt aduersus hominē sic vacu⁹ fuisset
vt nullus esset in illo ex humano genere ad h ptinens pp̄ter
quod factus ē homo· Videt eni inconueniēs qd de⁹ vel vno mo
mento pmiserit humanū genus ⁊ ea q fecit ppt vsum eoꝝ· de
q̄bus supna ciuitas pficienda est· q̄si frustra extitisse· nam aliq̄
tenus inuanum esse viderent q̄mdiu non ad hoc pp̄ter quod

maxime facta esset viderent subsistere. B. Congruenti racone
et cum nichil repugnare videt monstras nullu unqz fuisse tpus
ex quo factus e homo. absqz aliq q ad eam ptinet. sine qua va
ne fact9 es3 omis homo reconciliacone. Quod no solu conveniens
sed etiaz necessariu ee possumus concludere. Si em conveniens9 et
raconabili9 e h qz aliqn nullu fuisse. de quo intenco dei qua ho
minem fecit pficeret. nec est aliquid quod huic obviet raconi
nce e sp aliquem ad pdcaz reconciliacoz ptinentem fuisse. Und adam
et evam ad illaz ptinuisse redempconez dubitand non est. qz
ius h auctoritas divina apte no pnunciet. A. Incredibile qz vi
det qn deus illos fecit. et ppofuit inmutabilit facere de illis omis
homies qs ad celeste civitate assumptur9 erat. qz illos duos ab
hoc excluserit proposito. B. Imo illos maxime ad h fecisse credi
dz. ut essent de illis ppt quos facti sut. A. Bene considerās. Nulla
tn anima an morte xpi padisu celeste ingredi potuit. sicut sup
dixi de regis palaco. B. sic tenemus. A. Virgo aut illa de qua ho
mo ille assupt9 e de quo loqmur. fuit de illis q an nativitatem
eius qui p eu mudati sut a peccatis. et in ei9 ipa mudicia de illa
assupt9 est. B. Placeret michi multu qd dicis. n cu ipe debeat a
seipo mudicia hre a peccato. videret ea habere a matre. et non
p se mudus esse. s p illam. A. Non ita est. Sed qn matris mu
dicia p quam mundus est. n fuit nisi ab ipo. ipe qz p seipm et a
se mud9 fuit. B. Bene de h. Ver9 adh aliud michi videt qrend
Qm in deo necitas non sit vel impossibilitas 2c. ca. xvij.

Dixim9 aut sup. qz no necitate moritur9 erat. et nuc vide
mus qz mr ei9 p eius morte futaz muda fuit. qd nisi illa
fuiss3. ipe de illa ee no potuiss3. Quo g no nce mortuus
est. q no nisi qz moritur9 erat potuit esse. Nam si moritur9 non
esset. virgo de qua assuptus est muda non fuisset. qm hoc ne
quaqz valuit esse nisi vera eius mortem credendo. nec ille de
illa alit assumi potuit. Q si non mortu9 est ex necessitate postqz
assupt9 est de vgine. potuit no esse de vgine assupt9 postqz as
supt9 est. qd non e possibile. Si bn que supdicta sut consideras ses
hanc questionez in illis vt puto solutam intellexisses. B. Non
video quomo. A. Nonne qn qsuim9 utz ille mentiri potuerit.

monstrauimus in mentiẽdo duas esse potẽtates· vnam videlicʒ
volendi mentiri·altam mentiendi· ⁊ qm̃ cũ mentiendi ptãtem
habẽt· h a seipo habuit ut nõ possʒ velle mentiri·ideo de sua
iusticia q̃ veritatẽ suauit·eũ laudandũ esse ·b· Ita ẽ· A·Similit
est in seruãdo vitã suã ptas volẽdi suare· ⁊ ptas suãdi· Cum
g querit·vtrũ idem deus homo potuerit seruare vitã suam ut
nunquã moreret·dubitandum non est·q semper habuit po-
testatẽ seruãdi·q̃uis nequiuit velle seruare ut nunq̃ moreret
⁊ qm̃ h a seipo habuit·ut scʒ velle nõ possʒ·nõ necitate ʒ libera
potestate animã suam posuit·b·Non oĩo similes fuerũt i illo
iste ptãtes·menciendi videlicet· ⁊ suandi vitam·ibi em̃ sequit
q si vellet possʒ mentiri · hic vo videt·q si nõ mori vellet·non
magis hoc possʒ·q̃ʒ posset non esse qd erat · Nam ad hoc erat
homo ut moreret· ⁊ ppt hui⁹ suẽ mortis fideʒ de vgine potu
it assumi sicut sup dixisti·A· Queadm putas illũ potuisse n mo
ri·aut necitate mortuũ esse·q nõ potuit nõ esse qd erat·ita po-
tes asserẽ illũ nõ potuisse velle non mori·aut necessitate mori
voluisse·qm̃ qd erat nõ eẽ nõ potuit·Non em̃ magis ille fact⁹
est homo ad hoc vt moreret q̃ʒ vt vellet mori· Quappt· sicut
non debes dicẽ·q nõ potuit velle nõ mori·aut necitate voluit
mori·sic nõ est dicendũ·q nõ potuit nõ mori·aut necitate mor-
tuus est ·B·Imo·qm̃ eidem subiacent racõni·scʒ· ⁊ mori ⁊ vel-
le mori·vtrũq videt in illa necitate fuisse·A·Quis se noluit ho
minẽ sponte facere·vt eadẽ imutabili volũtate moreret· ⁊ per
hui⁹ fideʒ ctitudinis vgo munda fieret de qua homo ille assu
meret·B·Deus filius dei ·A· Nõne supra monstratũ est q dei
voluntas nulla cogit nãtate·ʒ ipa se spõtanea sua suat imuta-
bilitate·qn aliqd dicit necitate facẽ·B·Vere monstratũ est·Sed
videam⁹ extra·q qd deus imutabilit vult nõ pt nõ eẽ·ʒ nece
est esse·Quappt· si de⁹ voluit ut homo ille moreret·nõ potuit
non mori·A·Ex eo q filius dei assũpsit homĩeʒ ea volũtate ut
moreret·pbas eũdem hominẽ non potuisse non mori·B·Ita
intelligo ·A· An non similit apparuit ex hijs que dicta sunt fi-
liũ dei ⁊ assũptũ hominẽ vnã esse psonã·vt idẽ sit deus ⁊ hõ·
filius dei ⁊ fili⁹ homis vginis·B·Sic est ·A· Idẽ igit homo sua

volūtate nō potuit nō mori ⁊ mortuꝰ ē. B. Negare nequo. A.
Qn̄ ġ volūtas dei nulla nc̄itate facit aliq̄d ſʒ ſua p̄tate. ⁊ volū
tas illius fuit voluntas dei. nulla neceſſitate mortuus eſt. ſʒ ſo
la ſua poteſtate. B. Argumētacōībus tuis obuiare nequeo.
Nam nec ꝓpoſicōnes quas p̄mittis. nec ꝯſequencias quas in
fers. ullatenus infirmare valeo. Sed tn̄ hoc michi occurit qd̄
dixi. ꝙ ſi vellet non mori nō magˀ h̄ poſſʒ q̄m nō eē ꝙ erat. Ve
re nāqꝫ moritꝰ erat. qm̄ ſi vere nō fuiſſʒ moritꝰ n̄ fuiſſʒ vā fides
future mortis eiꝰ. p quā ⁊ illa virgo de q̄ natꝰ ē ⁊ mlt̄i alij mū
dati ſūt a peccato. nam ſi vera nō fuiſſʒ nichil ꝓdeſſe potuiſſet.
Quapꝓpt̄. ſi potuit nō mori. potuit facē nō eē verꝫ qd̄ verꝫ erat
A. Quare verum erat an̄quam moreretur quia moriturus erat
B. Quoniam hoc ipſe ſponte voluerit ⁊ inmutabili volunta
te. Si ergo ſicut dicis. idcirco non potuit non mori. quia vere
moriturus erat. ⁊ ideo vere moriturꝰ erat. q2 h̄ ip̄e ſponte ⁊ i
mutabilit̄ voluit. ſeq̄t̄ illū nō ob aliud nō potuiſſe nō mori. niſi
q2 imutabili voluntate voluerit mori. B. Ita eſt. Sed q̄cūqꝫ fue
rit cā. verꝫ ē tn̄. q2 non potuit non mori. ⁊ nec̄e fuit illū mori. A.
Nimis heres nichilo. ⁊ ut dici ſolet q̄ris nodū in ſcirpo. B. An
es oblitꝰ qd excuſacōnibꝫ tuis obiecrim in huiꝰ diſputacōnis
nr̄e p̄ncipio. q2 videlicʒ qd̄ poſtulabaʒ. nō facēs doctis. ſʒ michi
et h̄ ip̄m mecū petētibus. Sustine igit̄ ut ꝓ tarditate ⁊ hebetu
dine nr̄i q̄raʒ ingenij. q̄tinus michi ⁊ illis etiā in puerilibꝫ qōn
ibus ſicut incepiſti ſatiſfacias. A. Iam diximus ꝙ deus īꝓprie
dicit̄ aliq̄d non poſſe aut nec̄e facere. Omnis q̄ppe nec̄itas ⁊ im
poſſibilitas eiꝰ ſubiacet voluntati. illius aūt volūtas nulli ſb
dit̄ nec̄itati aut impoſſibilitati. Nichil eīn eſt nec̄riū aut ipoſſi
bile. niſi q2 ip̄e ita vult. ip̄m vero á velle aut nolle aliquid ꝓpt̄
neceſſitatē aut impoſſibilitatē. alienū eſt a v̓itate. Quare qm̄
omia q̄ vult. ⁊ nō niſi q̄ vult facit. ſic̄ nulla nec̄itas ſiue impoſſi
bilitas p̄cedit eius velle. ita nec eiꝰ facē aut non facere. q̄muis
multa velit inmutabilit̄. ⁊ ſicut cū deꝰ facit aliq̄d poſtquā factū
eſt. iaʒ nō pt̄ nō eē factū. ſʒ ſp verꝫ ē factū eſſe nec tn̄ recte dicit̄
impoſſibile deo eſſe ut faciat ꝙ p̄titū eſt nō eſſe p̄teritū. nichil
eīn ibi opat̄ nc̄itas nō faciendi. ſʒ dei ſola voluntas. q̄ v̓itatem

semp qm̄ ip̄e v̄itas ē immutabilit᷑· sicuti est· ita vult esse· ita si
ꝓponit se aliquid imutabilit᷑ facturū· quāuis qđ ꝓponit ante⸗
quā fiat nō possit n̄ eē futuꝝ· nō tm̄ vlla ē in eo faciendi nec̄itas
aut nō faciendi impossibilitas· qm̄ sola in eo opat᷑ voluntas·
Quotiens nāq̧ dicit᷑ deus nō posse· nulla negat᷑ in illa potās·
ꝫ insupabil᷑ sig̃ficat᷑ potencia ⁊ fortitudo· Nō enī aliud intelli
git᷑· nisi qꝛ nulla res pot᷑ efficē· ut ille agat quī negat᷑ posse· nā
vsitata est multū huiōi locuc̄o· ut dicat᷑ res aliq̄ posse· nō qꝛ sia
in illa· ꝫ qm̄ in alia re est potās· ⁊ nō posse· non qm̄ in illa sed
qꝛ in alia re est impotēcia· Dicim᷒ nanq̧ iste homo pot᷑ vinci
ꝑut aliquis potest eū vincē· ⁊ ille non pot᷑ vinci ꝑut nullus
illū vincē pot᷑· Non enī est potestas posse vinci· sed impotēn
cia· Nec vinci nō posse impotēcia est· ꝫ potās· Nec dicim᷒ deū
nec̄essitate facere aliq̄d eo qđ in illo sit vlla necessitas· ꝫ qm̄
est in alio sicut dixi de impotencia qñ dicit᷑ non posse· Omnis
quippe necessitas est aut coactō aut ꝓhibic̄o· que due necessi⸗
tates ꝯuertunt᷑ inuicē ꝯrie· sic̄ necesse ⁊ impossibile· Quicq̄d
nāq̧ cogit᷑ esse· ꝓhibet᷑ non eē· ⁊ qđ cogit᷑ nō eē· ꝓhibet᷑ eē· q̄ȝ⸗
admodū· qđ nec̄e est eē· impossibile est nō eē· ⁊ qđ nec̄e est n̄
eē· impossibile est eē· ⁊ ꝯuersim· Cū aūt dicim᷒ aliq̄d nec̄e esse
aut nō eē in deo· non intelligit᷑ ꝙ sit in illo necessitas aut cogēs
aut ꝓhibens· ꝫ sig̃ficat᷑· qꝛ in oīb͛ alijs reb͛ est necessitas ꝓhi
bens eas facē· ⁊ cogēs ꝯ̄ h̄ qđ de deo dicit᷑· Nā cū dicim᷒ ꝙ ne⸗
cesse est deū sp̄ veꝝ dicē· ⁊ nec̄e est eum nunq̄ȝ mētiri· nō dicit᷑
aliud nisi qꝛ in illo tāta est ꝯstantia ꝟuandi veritatē· ut nec̄e sit
nullā rem facē posse· ut veꝝ nō dicat aut ut mentiat᷑· Quapꝓpt᷑· cū
dicim᷒ ꝙ homo ille qui ꝟm vnitatē ꝑsone· sic̄ sup̄ dc̄m est· idē
ip̄e est· qꝛ filius dei deus· nō potuit nō mori· aut velle nō mori·
postq̄ȝ de virgine nat᷒ est· non significat᷑ in illo vlla impotētia
ꝟuandi aut volēdi ꝟuare vitā suā immortalē· ꝫ immutabilitas
volūtatis eius qua se sponte fecit ad hoc hominē· ut in eadē
volūtate ꝑseuerās moreret᷑· ⁊ qꝛ nulla res potuit illā volūtatē
mutare· plus enī esꝫ impotētia q̄ȝ potētia· si posꝫ velle men⸗
tiri aut fallē· aut mutare volūtatē· quā ꝑ̄us immutabilē eē vo⸗
luit· Et si queādmodū sup̄ dixi· cum aliquis sponte se ꝓponit

factū bonū aliqd · ⁊ eadē volūtate postea pficit qd pposuit · q̄ȝ
uis cogi possit si pmissū nolit soluere · non tn̄ ē dicendꝰ necessi-
tate facere qd facit · sʒ ea qua pposuit libera volūtate · nō eīn ne-
cessitate aut ipotētia fieri vel nō fieri dici dʒ aliqd vbi neqʒ ne
cc̄itas neqʒ impotētia q̄cq̄ȝ opꝫ · sʒ volūtas · si volūtas inquā ita ē
in homīe · multomagis necc̄itas aut impotentia neq̄quā nomi-
nande sūt in deo · qui nichil nisi qd vult facit · ⁊ cuiꝰ volūtatem
nulla vis cogē aut phibere valet · Ad hoc eīn valuit in xp̄o diui-
sitas natūᷓ · ⁊ vnitas psone · ut qd opus erat fieri ad hominū
restauracōem · si humana non possʒ natūᷓ faceret diuina · ⁊ si di-
uine minime cōueniret exhiberet hūana · ⁊ nō alius atqʒ alius · sʒ
idem ipē esset qui vtrumqʒ pfecte existēs p hūanā solueret qd
illa debebat · ⁊ p diuinā possʒ qd expediebat · Deniqʒ virgo q̄
p fidem munda facta est · ut de illa possʒ assumi · neq̄quā credidit
moriturū · nisi qꝛ vellet · Queadmodū p pphetā q de illo dixit ·
oblatꝰ est qꝛ ipē voluit · didicerat · Quapp̄t qm̄ vera fuit fides
eius · necc̄ erat ita futurū eē · sicut credidit · Q si te itm pturbat ·
qꝛ dico necesse erat · memēto qꝛ veritas fidei virginis non fuit
cā ut ille sponte moreret · sʒ qꝛ hoc futurū erat · vera fuit fides ·
Quāobrē · si dicit necc̄ erat ut volūtate sola moreret · qꝛ vᷓa fuit
fides siue pphecia q de hoc pcesserāt · non est aliud q̄ȝ si dicas ·
necesse fuisse ita futurū eē · qm̄ sic futurū erat · huiōi aūt necc̄itas
non cogit rem eē · sʒ esse rei facit necc̄itatem eē · Est namqʒ necessi
tas pcedens q causa est ut sit res · ⁊ est necessitas sequēs quam
res facit · Precedens ⁊ efficiēs necc̄itas est cum dicit celū volui ·
quia necesse est vt voluat · sequēs vero ⁊ que nichil efficit · sʒ fit ·
est cum dico te ex necessitate loqui · quia loqueris · Cum enim
hoc dico significo nichil facē posse · ut dū loq̄ris nō loq̄ris · non qꝛ
aliqd te cogat ad loquēdū · nā violētia naturalis cōdicōis cogit ce-
lū volui · te vō nulla necc̄itas facit loq · Sʒ vbicūȝ est pcedēs nc̄c̄i-
tas ē ⁊ sequēs · n aūt vbi sequēs · ibi statī ⁊ pcedēs · Possumꝰ nā
qʒ dicē nc̄c̄ ē celū volui · qꝛ voluit · sʒ n silr est veꝝ · ideo te loq ·
qꝛ nc̄c̄ ē ut loq̄ris · Ista sequēs necessitas currit p oīa tēpa hoc
modo · q̄cq̄d fuit · nc̄c̄ est fuisse · Quicqd est nc̄c̄ eē · ⁊ necc̄ est fu-
turū esse vel fuisse · Quicqd futurum est · necesse est futurū esse ·

Nec eſt illa nec̄itas que vbi tractat areſtotiles de ꝓpoſitōnib⁹ ſingularib⁹ ⁊ futuris videt̄ vtrūlibꝫ deſtruē ⁊ oīa eē ex neceſſitate aſtruē. Hac ſequenti ⁊ nichil efficienti nec̄itate. qm̄ vera fuit fides vel ꝓphetia de xp̄o. q2 ex volūtate nō ex nec̄itate moriturus erat. nec̄e fuit ut ſic eēt. hac homo factus eſt. hac fecit ⁊ paſſus eſt. quicqd fecit ⁊ paſſus eſt. hac voluit quecūqꝫ voluit Ideo enī nec̄itate fuerūt q2 futura erāt. ⁊ futura erāt q2 fuerūt. ⁊ fuerūt q2 fuerūt. Et ſi vis oīm que fecit ⁊ que paſſus eſt verā ſcire nec̄itatē. ſcito omia ex nec̄itate fuiſſe. q2 ip̄e voluit. Voluntatē vero eius nulla p̄ceſſit nec̄itas. quare ſi nō fuerūt niſi quia ip̄e voluit. ſi nō voluiſſ; nō fuiſſent. Sic itaqꝫ nemo tulit aīam ſuā ab illo. ſ; ip̄e poſuit eam. ⁊ iterū ſūpſit eā. q2 ptātē habuit ponendi aīaꝫ ſuā ⁊ iterū ſumendi eā. ſic ip̄e dicit. B. Satiſfeciſti michi illū nō poſſe ꝓbari ulla nec̄itate mortē ſubiſſe. nec me penitet ut hoc facēs importunū tibi extitiſſe. A. Oſtēdimus ut puto certā racōeꝫ quō deus aſſūpſerit hoīeꝫ ſine pc̄tō de maſſa peccatrice. ſ; nequaqꝫ negandū exſtimo aliā eē p̄ter iſtā quam diximus. excepto hoc. q2 deus facē pt̄ qd hoīs racō ꝯphendere nō pt̄. Veꝝ qm̄ ⁊ iſta m̄ videt̄ poſſe ſufficē. ⁊ ſi aliā nūc inqrē vellē. nec̄e eēt inueſtigare qd ſit originale pc̄tm̄. ⁊ quō a p̄miſ parentib⁹ in vniūſū genus hūanū p̄ter illū de quo agim⁹ hoīeꝫ diffūdat̄. ⁊ incidere in quaſdā alias queſtiones. que ſuū poſtulant tractatū. ea quā diximus racōne ꝯtenti que de incepto reſtant ope ꝓſequamr̄. B. Vt vis. ſ; eo pacto. ut tu aliqn̄ auxiliante deo. illā aliā racōeꝫ quā nūc inquirē vitas. quaſi debitū exſoluas. A. Qm̄ volūtatē hāc ſcio me gerere. qd petis nō denego. ſ; q2 de futuris incertus ſū. ꝓmittē nō audeo. ſ; dei diſpoſicōi cōmitto. Sed dic nūc quid tibi de queſtiōe quā in p̄ncipio ꝓpoſuiſti. ꝓpt̄ quā alie multe ſe ingeſſerūt pſoluendū videat̄. B.

Q vita xp̄i ſoluat̄ deo ꝓ pc̄tis hoīm ⁊ quō xp̄s debuit ⁊ non debuit pati. ca. xviij.

Summa queſtiōis fuit. cur deus homo factus ſit. ut p mortē ſua ſaluaret hoīeꝫ. cū ſi alio mō facē potuiſſe videt̄. A. Ad qd tu multis ⁊ nc̄arijs racōib⁹ r̄ſpondēs. oſtendiſti reſtauracōeꝫ hūane nature ſi debuiſſe remanē. nec debuiſſe fieri. niſi ſoluēt homo qd deo ꝓ pc̄tō

debebat · Qd debitū tm̄ erat· ut illud soluere nō deberet n̄ hō·
nec posset nisi deus· ita ut idē esset homo q̄ deus · Vnde nece erat
vt deus hominē assumeret in vnitate psone· q̄tenus q̄ in natura
soluere debebat ⁊ nō poterat· in psona esset qui posset · Deniqꝫ q
de virgine ⁊ a psona filij dei esset assumend⁹ hō ille q̄ deus eēt· et
q̄uō sine pc̄tō de massa peccatrice assumi potuit mōstrasti· vitā
autem hui⁹ hominis tam sublimem tā p̄ciosam aptissime pba:
sti· ut sufficere possit ad soluēdū qd p pc̄tō toti⁹ mūdi debet· ⁊ pl⁹
in infinitū · Restat g̃ nūc ostendē q̄modo illa soluat deo p pec:
catis hominū· A· Si ppt iusticiā se pmisit occidi· nonne ad ho:
norem dei vitam suā dedit· b· Si possū intelligē qd nō dubito·
q̄muis non videam q̄uō rōnabilit hoc fecerit· cū ⁊ iusticiā indes
clinabilit· ⁊ vitā eternalit seruare potuit· fatebor illū tale qd spō:
te dedisse deo ad honorem illius· cui q̄cquid deus non ē com:
parari nō pt· ⁊ qd p oībus hominū debitis recompensari potest· A
Hoc non intelligis· q cū iniurias· ⁊ contumelias· ⁊ mortē crucis
cū latronibus sibi fic̄ supra diximus ppt iusticiam quam obedi
entur seruabat illatas benigna paciencia sustinuit · exemplum
dedit hominibus q̄tenus ppt nulla incōmoda q̄ sentiri pn̄t a iusti:
cia q̄m deo debent declinent· qd minime dedisset si sc̄m poten:
ciam suam mortē p tali causa illatam declinasset· b· Videtur q
nulla hoc exemplum necessitate dederit· q̄m multi ante aduen
tū ei⁹· et iohēs baptista post aduentū an̄ mortem ei⁹ fortit mor
tem p veritate sustinentes illud sufficient dedisse noscunt· A·
Null⁹ vnq̄ hō moriendo pt illū deo dedit qd aliqn̄ necitate p
ditur⁹ nō erat· aut soluit qd nō debebat· Quapp̄t ille multomag̃
dedit exemplū· vt vn⁹qsqꝫ qd aliqn̄ in cūctant amissurus erat·
pro se ipe reddē deo cum racio postulat non dubitet· Q̄m cum
nullatenus aut p se indigeret aut cogeret p alijs q̄bus nich
nisi penam debebat· tam p̄ciosam vitam · imo seipm tantam
scꝫ psonā tāta volūtate dedit· b · Multū appinq̄s desiderio meo
Sed sustine ut q̄ram q̄ddam qd quamuis fatuū forsitan putes
querē non tn̄ in pmptu michi est qd respondeā si a me querat
Dicis· q qn̄ mortu⁹ est· dedit qd nō debebat· sꝫ nemo negabit
melius illū fecisse qn̄ hoc exemplū talit dedit· ⁊ magis sꝫ placē

deo q̄3 si hoc non fecisset qd̄ fecit. id est q̄ melius esse ⁊ magis
placē deo intellexit. Quo ergo asserimus eū nō debuisse deo qd̄
fecit id est qd̄ melius esse ⁊ magis placē deo cognouit. pser-
ti. cū creatura ꝑo deat totū qd̄ ē. ⁊ qd̄ sit ⁊ pt̄. ¶. Quāuis creatura
nl̄ hēat a se. qn̄ tn̄ ꝯcedit illi de⁹ aliqd licite facē et n̄ facē. dat illi
ita suū eē vtrūq̄. vt lz alterū sit meli⁹. neutrū tn̄ exigat̄ determiate
s3 siue faciat qd̄ meli⁹ ē siue alterū debē facē dicat̄ qd̄ fac̄. ⁊ si fac̄
qd̄ meli⁹ ē. p̄miū hēat. q2 spōte dat qd̄ suū ē. Nā cū v̄ginitas me-
lior sit ꝯiugio. neutrū tn̄ ab hoīe determiate exigit̄. s3 ⁊ q ꝯiugio vti
⁊ q v̄ginitatē suare mauult. qd̄ fac̄ facē debē d2. Nemo eīn v̄gi-
nitatē siue ꝯiugiū dic̄ eligi n̄ debē. s3 dicim⁹. q2 qd̄ mauult hō
anq̄3 aliqd horū statuat hoc facere debet. ⁊ si v̄ginitatē suat. ꝓ
spontaneo munere qd̄ offert deo p̄miū expectat. Cū ergo di-
cis creaturā3 debere deo qd̄ meli⁹ scit ⁊ pt̄. si intelligis ex debito
et non subaudis si deus iubet nō ē semꝑ verū. Si qdem ut dixi
non deb3 homo v̄ginitatē ex debito. s3 si mauult d3 vti ꝯiugio
Q3 si te mouet v̄bū qd̄ est debē. nec potes illud intelligē sine
aliq debito. scito. q2 sic ꝯtingit posse ⁊ non posse ⁊ necitatē ali-
qn̄ dici nō q2 sūt in reb⁹ vbi dicūt̄. sed qm̄ sūt in alio. ita ⁊ de-
bere. Quippe cū dicimus debere paupes a diuitib⁹ accipe ele-
mosinam. non est aliud q̄3 diuites debē paupib⁹ elemosinam
ipendere. Hoc debitū nāq3 non est debitū exigendū a paupe. s3
a diuite. Deus q3 dicit̄ omnib⁹ debere pesse nō q2 ille in hoc
aliq modo sit debitor. s3 qm̄ oīa debent illi subeē. ⁊ debere facē
qd̄ vult. qm̄ qd̄ vult d3 esse. Ita qn̄ vult aliq creatura facē qd̄ suū
est facere ⁊ non facere. dicit̄ debere facere. q2 qd̄ ipa vult d3 eē
Dominus itaq3 ihs cū mortē sicut diximus sustinē voluit. quo-
niam suū erat pati ⁊ nō pati. debuit facere qd̄ fecit. q2 qd̄ volu
it. fieri debuit. ⁊ nō debuit facere. q2 non ex debito. Nempe. qm̄
ipe idē est deus ⁊ homo. s̄m hūanā3 qdem natura3. ex q hō fuit. sic
accepit a diuina natura. q alia est ab hūana. eē suū qcquid habe-
bat. ut nl̄ deberet dare nisi qd̄ volebat. s̄m psonā v̄o sic a seipo
hēbat qd̄ hēbat. ⁊ sic pfecte sibi sufficiens erat. ut nec alii qcq̄3
retribuē deberet. nec ut sibi retribueret̄ dare indigeret. ¶. Apte
nūc video quia nulla ratōne seipm̄ morti ex debito sicut ratio.

mea videbat' mōstrare· dedit ad honorē dei ⁊ tñ facē debuit qd
fecit· A· Honor ille toti⁹ est vtiqȝ trinitatis· Quare qm̄ idē ipe est
deus fili⁹ dei· ⁊ ad honorē suū seipm̄ sibi sic patri ⁊ spūi sancto
obtulit· id ē humanitatē suam diuinitati sue que vna eadēqȝ triū
psonaꝝ est· Vt tñ in ead ipa veritate manētes aptius loquam̄
qd volum⁹· dicam⁹ sic vsus hȝ· qꝛ filius spōte seipm̄ pri obtulit
Hoc nāqȝ modo aptissime dr· qꝛ nō vna psona totus de⁹· cui
sedm̄ hoiem se obtulit itelligit'· ⁊ p nomē pris ⁊ filij immensa q-
dā in cordibꝫ audiētiū cū prem filius h modo postulare p nob
dr pietas sentit'· B· Hoc libētissime accipio· A· Intueam̄ nc put
possum⁹· qnta nūc rōe sequat' hūana saluacō· B·
Qua racōne de morte xpi sequat' hūana saluacō· ca· xix·
Ad hoc tendit cor meū· Nam qȝuis hoc modo videar
intelligere· ipam tamen racōnis ɔtextacōnem a te volo
fieri· A· Quantū aūt sit qd filius sponte dedit non est
opus exponē· B· Sufficient' patet· A· Cū autem q tantū donū
dat deo sine retribucōne debere esse non iudicabis· B· Imo ne-
cesse esse video ut pat' filio retribuat· Alioquin aut iniust⁹ vide-
retur si nollet· aut impotens si non possꝫ· que a deo aliena sunt·
A· Qui tribuit alicui· aut dat qd ille ñ hȝ· aut dimittit qd ab illo
potest exigi· Prius autem qȝ tantā rem filius faceret· omnia q
patris erant sua erāt· nec vnquam debuit qd illi dimitti possit·
Quid ergo retribuet' nullius rei egenti· ⁊ cui nō est qd dari aut
dimitti possit· B· Ex vna pte video retribuendi necessitatem· ⁊
ex alia ipossibilitatē· qꝛ ⁊ necesse est deū reddē qd dȝ· ⁊ nō est
qd reddat· A· Si tanta ⁊ taȝ debita merces nec illi nec alij red-
dit' inuanū filius tantam rem fecisse videt'· B· Hoc nephas est
estimare· A· nece est ergo ut alicui alij reddat' qꝛ illi nō potest
B· Ineuitabilit' seqt'· A· Si voluerit filius qd sibi debet' alij dare
potit ne pater illū iure ꝓhibere aut illi cui dabit denegare· B·
Imo· ⁊ iustū ⁊ necessariū intelligo· ut cui voluerit dare filius
a pre reddat'· qꝛ ⁊ filio qd suū ē dare lꝫ· ⁊ pr qd debet· ñ nisi alij
reddē pt· A· Quibꝫ ɔuenietī⁹ fructū ⁊ retribucōē sue mortis att-
buet qȝ illis ꝓpt q̄s saluādos sic rō vitatis nos docuit hoiem se fec
⁊ qbꝫ ut diximus moriēdo exēplū moriēdi ꝓpt iusticiā dedit·

Frustra quippe imitatores eius erūt· si meriti eius pticipes nō
erūt· A. Aut q̄ iustius faciet heredes debiti· quo ipe non eget· et
ex habūdātie sue plenitudinis· q̄m parētes ⁊ fratres suos q̄s
aspicit· tot ⁊ tātis debitis obligatos· egestate tabescē in ꝓfun
do miseriaꝝ· ut eis dimittat q̄d ꝓ pctis debent· ⁊ debetur quo
pro pctō carent· B. Nichil dulcius vel desiderabiliꝰ mundꝰ au
dire potest· Ego quidē tantā fiduciā ex hoc concipio· ut iam
dicere non possim quanto gaudio exultet cor meum· videtur
enī michi q̄ nullū hominē reiciat deus a se sub hoc nomie ac
cedentem· A· Ita est si accedit sicut optet· Queādmodū autem
sit ad tante gracie participacōnez accedendum ⁊ quomodo sꝰ
illa viuendū· nos vbiqꝫ sacra scripta docet· que sup solidam ve
ritatē quā deo adiuuāte aliquatenꝰ ꝑspeximus· velud sup fir
mū fundamentū fundata est· b· Vere quicq̄d super fundamen
tum hoc edificat̄· sup firmam petrā fundat̄· a· Puto iam me ali
quātulū tue satisfecisse q̄stioni· q̄muis hoc melior facere pleniꝰ
possit· ⁊ maiores atqꝫ plures q̄z meū aut mortale ingeniū cō
prehendē valeat· huius rei sūt racōnes· Palam etiā est q̄ deus
ut hoc faceret q̄d dixinꝰ nullatenꝰ indigebat· s̄ ita veritas im
mutabilis exigebat· Licet enī hoc q̄ homo ille fecit· deus dicat̄
fecisse ꝓpt vnitatē ꝑsone· deus tamē non egebat ut descēderet
ad vincendū diabolū· neqꝫ ut per iusticiā ageret ꝯtra illū ad li
berandū hoiem· s̄ ab homie deus exigebat ut diabolū vince
ret· ⁊ qui per pctm deū offenderat· p iusticiā satisfacēt· Siquidē
diabolo nec deus aliquid debebat nisi penam· nec homo nisi
vicē· ut ab illo victus illū reuinceret· s̄ quicq̄d ab illo exigeba
tur· hoc deo debebat non diabolo·

Quā magna ⁊ q̄z iusta sit misericordia dei· Ca· xx·

Misericordiā vero dei que tibi perire videbat̄· cū iusticiā
dei ⁊ pctm hois ꝯsiderabamꝰ· tā magnā tanq̄z concordē
iusticie inuenimꝰ· ut nec maior nec iustior cogitari pos
sit· Nempe· quid misericordius intelligi valet· q̄z cū pctōri tor
mentis etnis dampnato· ⁊ vnde se redimat· nō habenti· deus pr̄
dicit· accipe vnigenitū meū· ⁊ da ꝓ te· ⁊ ipe filius· tolle me· et
redime te· quasi enī h̄ dicūt· quādo nos ad xp̄ianā fidē vocant

et tradidit. Quid etiā iustius q̄ʒ ut ille cui dat̄ p̄ciū maius omī debito. si debito dat̄ affectu dimittat omne debitū.

Q̄ impossibile sit diabolum reconciliari. Capl̄m xxi.

Diaboli vero reɔciliacōnem de qua q̄siuisti impossibilem intelliges si diligent̄ hūanam ɔsideres. Sicut enī homo non potuit recōciliari nisi p hominē dm̄ qui mori posset. p cui⁹ iusticiam restitueret̄ deo qd̄ peccatū homīs pdiderat. ita angeli dampnati non possūt saluari nisi p angelū deum q̄ mori possit. ꝛ p suā iusticiā deo reparet qd̄ alioꝝ pc̄tā abstulerūt. ꝛ sic homo p aliū hoīeʒ q̄ nō ess̄ eiusdē gn̄is q̄ʒuis eiusdē ess̄ nature n̄ debuit releuari. ita nullus angelus p aliū angelū saluari dʒ q̄ʒuis oēs sint vni⁹ nat̄e. qm̄ nō sūt eiusdē gn̄is sicut hoīes. Nō enī sic sūt oēs āgeli de vno āgelo. queādm̄ omīs hoīnes de vno hoīe. Hoc q̄ꝫ remouet eoꝝ restauracōʒ. qꝛ sicut ceciderūt nullo alio nocēte ut caderēt. ita nullo alio adiuuāte surgere debēt. qd̄ ē illis īpossibile. Alit̄ enī in digtatē q̄m habituri erant nō possūt restitui. qm̄ sine alieno auxilio p ptātem suam quā accepant stetissent in veritate si nō peccassent. Quapp̄t si q̄s opinat̄ saluatoris nr̄i redēpcōʒ vsq̄ʒ ad illos aliqn̄ debere extendi. rōnabilit̄ ɔuincit̄. qꝛ irrōnabilit̄ decipit̄. qd̄ n̄ dico q̄si p̄cium mortis ei⁹ omnib⁹ hoīm ꝛ angeloꝝ pc̄tis sua magtudine n̄ p̄ualeat. s̄ qm̄ pditoꝝ angeloꝝ releuacōi īmutabil̄ rō r̄pugt̄.

Q̄ in hijs q̄ dc̄ā sūt veteris ꝛ noui testamti vitas p̄bata sit. ca. xxij.

Rōnabilia ꝛ q̄b⁹ nichil ɔ̄dici possit q̄ dicis oīa michi videnť. ꝛ p vni⁹ questiōis quā p̄posuim⁹ solucōeʒ q̄cq̄d in nouo veteriq̄ʒ testō ɔtinet̄. p̄batū intelligo. Cū enī sic p̄bes deū fieri hoīeʒ ex nec̄itate. ut et si remoueant̄ pauca q̄ de nr̄is libris posuisti. ut qd̄ de t̄bus dei psonis et de adam tetigisti. non solum iudeis. sed ꝛ paganis sola racōne satisfacias. ꝛ ip̄e idem deus homo nouū condat testamtū. ꝛ vetus app̄bat. sic ipsū veracem esse necesse est ɔfiteri. ita nichil qd̄ in illis ɔtinet̄ veꝝ esse pt̄ aliq̄s diffiteri. R. Si quid dixim⁹ qd̄ corrigēdū sit. nō renuo correctōʒ si rōnabilit̄ fit. Si aūt̄ vitatis testionio roborat̄ qd̄ nos rōnabilit̄ īuenisse existiam⁹. deo nō nob̄ attribuē debemus. qui est benedictus in secula. Amen.

Dec. 1940

GEORG HUSNER

ANSELM, Archbishop of Canterbury. Cur Deus Homo. Before 1474.

*Hain *1,137; B.M.C. I, 83; G.W. 2,035.*

Printed with gothic types, in folio form, 35 lines to a page. It has 30 leaves. The size of a leaf is 285 × 214 mm., and the text measures 178 × 122 mm. Bound in modern vellum.

THE *Cur Deus Homo,* or *Why God Became Man,* is Anselm's interpretation of the mystery of the Incarnation. This is the so-called "Theory of Satisfaction," which rests on three propositions: that atonement is necessary for sin, which is an insult to God; that such atonement can be accomplished only by someone greater than anyone except God; and that the atonement is carried out by the voluntary death of this infinitely precious person, the God-man.

The treatise consists of two parts, the first comprising 25 and the second 22 sections. It is written, for the sake of those that are "slow of comprehension," in the form of a dialogue between Anselm and his disciple Boso. At the beginning Anselm warns his interlocutor that "he is trying not so much to reveal to him what he is seeking as to seek it with him," adding that if he says anything that a higher authority does not confirm, it should not be received as a certainty but only as what seems true to him. Nevertheless, he drives energetically to his conclusion. What Anselm tried to establish was the doctrine of the objective necessity of the Atonement, thus disregarding the explanation based on the contest of God and Satan.

Anselm's innovation, although widely criticized, had a tremendous influence. The *Cur Deus Homo* is, indeed, regarded as his most important work. Much of its success was due to the clear-cut logic and subtle reasoning of the author. Anselm has been called the Father of Scholasticism, and rightly so, because he was the first great thinker who tried to harmonize faith and reason in a philosophical system. His saying, "Neque enim quaero intellegere ut credam sed credo ut intellegam" — "Nor do I seek to understand that I may believe, but I believe that I may understand" — has become known as expressing an integral part of Anselm's teaching that "after faith is attained; one should strive to understand what one believes."

In history Anselm is remembered chiefly as the Archbishop of Canterbury who defied William II and Henry I on the question of investiture, and who finally succeeded in upholding the Pope's rights. But, although Primate of England for sixteen years, Anselm was an Italian, born at Aosta in Piedmont about 1033. He entered the Abbey of Bec in Normandy in 1060. A few years later he became prior, succeeding his friend and countryman Lanfranc, whom thirty years later he was again to succeed at Canterbury. It was at Bec, which under his rule became the greatest seat of learning in Europe, that he wrote his two philosophical treatises, the *Monologium* and the *Proslogium.* The *Cur Deus Homo* was composed in Italy in 1098. He was visiting Rome at the time to gain the support of Pope Urban II in his struggle against the King; and while waiting for the Pope's action, in the village of Schiavi, near Capua, he finished the treatise. He died in 1109, and was canonized by Pope Alexander VI.

Bought in July 1939, from the Benton Fund.